

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2016:28

Trångboddheten i storstadsregionerna

Trångboddheten i storstadsregionerna

Boverket

Titel: Trångboddheten i storstadsregionerna

Rapportnummer: 2016:28

Utgivare: Boverket, november, 2016

Upplaga: 1

Tryck: Boverket

ISBN tryck: 978-91-7563-420-3

ISBN pdf: 978-91-7563-419-7

Sökord: trångboddhet, storstadsregioner, Stockholm, Göteborg, Malmö, trångboddhetsnormer, bostadsbrist, bostadsbehov, lägenhetsbeståndet, lägenhetsregistret, folkbokföring

Diarienummer: 3.4.1 2917/2015

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer

E-post: publikationsservice@boverket.se

Telefon: 0455-35 30 00

Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Boverkets instruktion anger bland annat att myndigheten särskilt ska utveckla en fördjupad förståelse för bostadsmarknaders funktionssätt, samt aktualisera statistik, följa och analysera utvecklingen på bostadsmarknaden. I föreliggande rapport kartlägger vi hur bostadsbristen yttrar sig i form av trångboddhet i de tre storstadsregionerna.

Rapporten är författad av Helen Ekstam, analytiker på analysavdelningen.

Karlskrona, november 2016

Bo Söderberg avdelningschef

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Inledning	6
2 Trångboddhet och bostadsbehov	9
Trångboddhetsnorm 1	10
Trångboddhetsnorm 2	10
Trångboddhetsnorm 3	11
Den senaste trångboddhetsnormens användningsområden	12
Socialstyrelsens rekommendation	13
Tidigare forskning om trångboddhet	14
Val av trångboddhetsdefinition i rapporten	15
3 Boendet enligt lägenhetsregistret	17
Bostäderna i storstadsregionerna	17
Hur bor storstadsborna?	18
4 Trångboddhet i lägenhetsbeståndet	20
Vilka omfattas av studien?	21
Trångboddhet enligt norm 2	22
5 Trångboddheten i bostadsbeståndet enligt lägenhetsregistret ..	25
Smålägenheter är de mest trångbodda	25
Stor andel lägenheter utan folkbokförd	27
6 Trångboddhetens geografiska utbredning i storstadsregionerna	29
Stormalmö	30
Storgöteborg	35
Storstockholm	39
Trångboddhet bland individer med svensk- och utländsk bakgrund i Göteborg – en jämförelse	47
Slutdiskussion	50
Referenser	52
Bilaga 1	56

Sammanfattning

Syftet med rapporten är att kartlägga trångboddhetens utbredning i flerbostadshus i de tre storstadsregionerna Stormalmö, Storgöteborg och Storstockholm. Kartläggningen visar att trångboddheten är mest utbredd i de mindre lägenheterna, det vill säga i ettorna och tvåorna. Samtidigt saknar en stor andel av de mindre lägenheterna folkbokförd befolkning.

När trångboddhetens utbredning studeras geografiskt framstår Malmö stad, Göteborgs stad och Stockholms stad som särskilt trångbodda. I Storstockholm är andelen trångbodda högre än i Stormalmö och Storgöteborg, dessutom är trångboddheten vanligare i perifera delar av stockholmsregionen. I de församlingar där trångboddheten är särskilt hög är även andelen trångbodda barn och unga hög. I Storgöteborg och Stormalmö är medianinkomsten låg bland de trångbodda i församlingar med hög trångboddhet. I Storstockholm återfinns samma mönster för två tredjedelar av områdena med hög trångboddhet. Den resterande tredjedelen består av ett kluster av församlingar i Stockholms innerstad där medianinkomsten är högre än regionens genomsnitt. Avslutningsvis bekräftar kartläggningen tidigare studier som visar att individer med utländsk bakgrund är trångbodda i större utsträckning än individer med svensk bakgrund.

I analysen använder vi lägenhetsregistret som källa för bostadsbeståndets storlek och betraktar folkbokföringen (på lägenheter i detta register) som källa för boendet. Trots att det finns ett glapp mellan hur människor är folkbokförda och hur de faktiskt bor ger ändå lägenhetsregistret en helt ny möjlighet att systematiskt utforska hur befolkningen bor, ett utforskande som inte har varit möjligt att göra sedan den sista folk- och bostadsräkningen år 1990.

1 Inledning

Få samhällsfrågor debatteras lika flitigt som bostadsbristen just nu. Bristen får konsekvenser både för de individer som drabbas och för samhället. För individer som letar bostad blir bostadsbristen kännbar på flera sätt. Kötiderna för att få ett förstahandskontrakt till en hyresrätt är långa, särskilt i storstadsregionerna, och prisutvecklingen på bostadsrätter har varit stor. Sedan sex till sju år tillbaka uppmärksammas även att bostadsbristen medför negativa samhällsekonomiska konsekvenser då den hotar tillväxten i storstadsregionerna (Stockholms Handelskammare, 2010:3; SOU 2015:48). Flera studier pekar ut ett antal samhällsproblem som följer i bostadsbristens kölvatten. Några exempel är låg rörlighet i det befintliga beståndet på grund av för få hyresrätter samt att arbetsgivare har svårt att rekrytera kvalificerad arbetskraft i storstadsregionerna (Stockholms Handelskammare, 2014).

Trots att det finns många sätt att mäta bostadsbristens konsekvenser är det inte helt enkelt att definiera vad bostadsbrist är. Bengtsson (1992, s. 70–71) skiljer på ”marknadsbrist” och ”behovsbrist”. Marknadsbrist handlar om bostadstillgången i förhållande till människors boendepreferenser och betalningsförmåga, det vill säga att människors bostadsstandard inte motsvarar vad de efterfrågar. Enligt marknadsperspektivet bör det råda en jämvikt mellan utbud och efterfrågan av bostäder, således kan bostäder både under- och överutnyttjas. Behovsbrist innebär att bostadsstandarden är lägre än de boendes behov enligt politiskt fastställda mål. Enligt behovsperspektivet bör befolkningen ha tillgång till skäliga bostäder, men att bo bättre än man behöver utgör inget problem. Boverket har tidigare analyserat bostadsbrist utifrån både marknads- och behovsperspektivet (Boverket, 2012b, Boverket, 2016a) samt i den årliga bostadsmarknadsenkäten (BME).

Bostadsbrist mäts både inom marknads- och behovsperspektivet i termer av boendetäthet eller trångboddhet. Boendetätheten är det genomsnittliga antalet boende per bostad, ett mått som lämpar sig när aggregerade samhällseffekter ska studeras. Boverket (2013) visar till exempel att inkomsterna per capita påverkas negativt när boendetätheten ökar under högkonjunktur. Den definition av trångboddhet som används i den här rapporten, är politiskt definierad vilket innebär att bostadsbrist definieras som behovsbrist. Trångboddhet mäter således hur många personer som har en sämre bostadssituation än vad som anges enligt en fastställd trångboddhetsnorm. Sedan den sociala bostadspolitiken etablerades under 1930-

talet har flera olika trångboddhetsnormer förekommit i Sverige. En genomgång av dessa normer görs längre fram i rapporten.

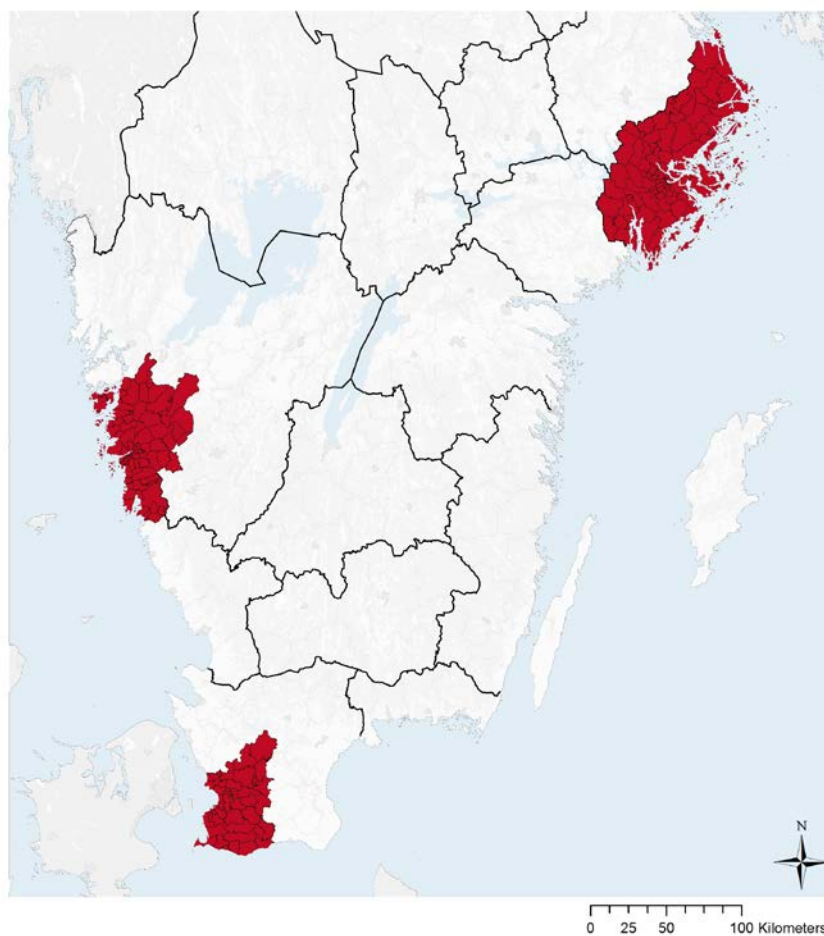
Bengtsson (1992 s. 82–84) preciserar att behovsbrist omfattar tre dimensioner, bostadslöshet, otryggt boende och dåligt boende. Trångboddhet kan ha kopplingar till samtliga dimensioner men utrymmesbristen faller formellt under dåligt boende vilket hänvisar till att bostaden inte uppfyller kriterier med avseende på standard, utrustning eller utrymme. Enligt den norm som vi här använder (norm 2) är bostaden trångbodd om det bor fler än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknat). Det betyder till exempel att ett hushåll som består av två vuxna och två barn är trångbodda i en tvårumslägenhet men inte i en trerumslägenhet.

Under de senaste decennierna har befolkningens boendeförhållanden och trångboddhetens utbredning endast gått att mäta i urvalsundersökningar. Statistiska centralbyråns (SCB) årliga urvalsundersökning ”undersökningarna av levnadsförhållanden” (ULF) visar att trångboddhet är vanligare i storstadsområden än i övriga delar av landet. Däremot finns det få studier som beskriver trångboddhetens geografiska utbredning inom storstadsregionerna. Det har inte heller gått att undersöka i vilka segment av bostadsbeståndet som trångboddheten är särskilt utbredd.

Sedan några få år tillbaka går det att undersöka hur befolkningen bor med hjälp av lägenhetsregistret och folkbokföringen, registren har använts i översiktliga skattningar av boendetäthet. I föreliggande rapport kartlägger vi trångboddheten mer detaljerat och i enlighet med en etablerad trångboddhetsnorm som inte tidigare använts för att kartlägga boendet. Vi diskuterar även för- och nackdelar med att studera boendeförhållanden med hjälp av denna relativt nya statistikkälla i rapporten.

I rapporten undersöker vi trångboddhetens utbredning i flerbostadshusen i de tre storstadsområdena, Stormalmö, Storstockholm och Storgöteborg. Stockholm är den största storstadsregionen och den omfattar samtliga 26 kommuner i Stockholms län. Storgöteborg består av 12 kommuner i Västra Götaland samt Kungsbacka i Hallands län. Stormalmö består av 12 kommuner, som till ytan täcker ungefär en tredjedel av Skåne (se Figur 1).

Figur 1. Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö

Källa: Boverket

I rapporten besvaras följande frågor:

- I vilken bostadsstorlek är trångboddheten mest utbredd?
- Var bor de trångbodda och vilken medianinkomst har de?
- Skiljer sig trångboddhetsmönstren åt i de tre storstadsregionerna med avseende på inkomst?
- Hur skiljer sig trångboddhetsmönstret mellan individer med svensk och utländsk bakgrund?

2 Trångboddhet och bostadsbehov

Trångboddhet kan definieras på flera olika sätt och det kan finnas flera samtidigt gällande riktlinjer för vad trångboddhet är. I Tabell 1 förtecknas de fem trångboddhetsdefinitioner som använts i Sverige och respektive förklaring av vad som uppfattas som trångbott. Tre av dessa har explicit benämnts som ”trångboddhetsnorm”. I den efterföljande texten beskrivs dessa tre samt Socialstyrelsens norm/riktlinje. Den femte definitionen, EU:s norm, kan komma till användning i internationella statistiska jämförelser. Varför finns det trångboddhetsnormer och vilka syften har de haft historiskt?

Tabell 1. Trångboddhetsdefinitioner

Trångboddhetsnormer	Gräns för trångboddhet
Norm 1: 1946*	Högst två personer per rum. Dessutom ska det finnas ett kök.
Norm 2: 1967*	Högst två personer per rum. Dessutom ska det finnas ett kök och ett vardagsrum.
Norm 3: 1986*	Samtliga hushållsmedlemmar (inklusive barn) ska ha eget sovrum, förutom makar och partners som ska dela. Dessutom ska det finnas ett kök och ett vardagsrum.
Socialstyrelsens riktlinje	Partners och barn kan dela sovrum, efter hand som barnen blir äldre bör behovet av eget rum beaktas. Dessutom ska det finnas ett kök och ett vardagsrum.
EU:s riktlinje	Två barn per rum under 12 års ålder. Barn mellan 12 och 18 år av samma kön kan dela rum, barn av olika kön eller annan hushållsmedlem över 18 år bör ha var sitt rum. Partners delar. Dessutom ska det finnas ett kök och ett vardagsrum.

*Årtalen som anges är de år under vilka normerna togs upp i propositioner.

Trångboddhetsnorm 1

Efter den stora folk- och bostadsräkningen som genomfördes mellan 1912 och 1914 blev det bekräftat att boendeförhållandena i Sverige var bland de sämsta i Europa (Hirdman, 2010 s. 93). Dessutom var det ”kris i befolkningsfrågan” vilket innebar att fler barn behövde födas. Ett av de största hindren mot befolkningstillväxt var trångboddhet. Myrdal & Myrdal (1934, s. 135) menade till och med att familjer valde bort att skaffa barn för att undvika trångboddhet. I de familjer där det trots allt bodde många barn ansågs trångboddheten leda till sociala problem, till exempel prostitution, incest och alkoholism. Därför gjordes riksomfattande satsningar för att öka boendestandarden i landet, bland annat antog riksdagen en utrymmesstandard som dels skulle vara vägledande för bostadsproduktionen och dels för familjerna som behövde upplysning om hur man bor på rätt sätt (SOU 1945:63: s. 167). Det är denna norm som i dag kallas för trångboddhetsnorm 1 och den diskuteterades i olika statliga utredningar mellan 1935 och 1946. Trångboddhetsnormen har aldrig använts för att garantera lagstadgad rätt till ett tillräckligt rymligt boende. För att säkerställa att ändamålsenliga bostäder byggdes, erbjöds privata och allmännyttiga byggherrar förmånliga lån för att bygga bostäder som uppfyllde olika krav med avseende på standard och storlek (Roos & Gelotte, 2004). Enligt normen ska det bo högst två personer per rum samt att det ska finnas ett kök där ingen sover (det var vanligt med kökssovande vid den här tidpunkten). Successivt höjdes också bostadsstandarderna i Sverige.

Trångboddhetsnorm 2

Mellan 1906 och 1966 genomfördes så kallade bostadsinspektioner i de svenska hemmen. Björkman (2007, s.113–114) har studerat bostadsinspektionens protokoll och hon finner inga anteckningar om att trångboddheten resulterade i sociala problem som prostitution och incest. Befolkningen uppskattade de moderna och rymliga bostäderna och började successivt själva att efterfråga större lägenheter. Efterfrågebehovet kartlades noggrant och 1960-talets bostadsbyggnadsutredning hänvisar till drygt 20 undersökningar som visar att det fanns en stor efterfrågan på just större bostäder (SOU 1965:32, s. 123–135). Efterfrågan relateras även till befolkningsprognoser, samt till betalningsförmåga i relation till reallöneutvecklingen (SOU 1965:32, s. 103–172, 395). Med det förestående byggandet av miljonprogrammet var det även en realistisk målsättning att höja utrymmesstandarderna. Den andra trångboddhetsnormen formulerades år 1967. Enligt norm 2 ska det inte bo fler än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade).

Trångboddhetsnorm 3

Trångboddhetsnorm 3 beskrivs ibland i medier som ”Boverkets norm för trångboddhet”. Trots att Boverket är den myndighet som ansvarar för information om boende- och bebyggelsefrågor är det inte Boverket (som bildades 1988) som har tagit fram normen. Diskussionerna om att höja utrymmesstandarden inleddes redan i mitten av 1970-talet (SOU 1975:51). Miljonprogrammet var färdigställt och det fanns för första gången lediga bostäder på många håll i landet. Det var nu dags för barnen och singelhushållen att få ett eget sovrum. Trångboddhet var vid tidpunkten ett problem för låginkomsthushåll med många barn. För att hjälpa dessa hushåll ansågs ett utökat bostadsbidrag vara mer effektivt än ett ökat bostadsbyggande (SOU 1975:51: 46–47, 173).

Under mitten av 1980-talet diskuterar utredarna i ”Bostadskommittén” (som var den sista stora statliga bostadsutredningen innan bostadsdepartementet lades ner 1991) fördelar med en höjning av utrymmesnormen. Det främsta syftet var att hjälpa barnfamiljer med låga inkomster att öka sin utrymmesstandard (SOU 1984:36, s. 247). I slutbetänkandet som publicerades 1986 uttalade sig kommittén trots allt mot en höjning (SOU 1986:5, s. 43–49). Flera skäl angavs.

För det första var det inte bekräftat att bostadskonsumenter verkligen efterfrågade större bostäder då detta inte undersökts inom ramen för utredningen (SOU 1984:36, s. 421–424). För det andra konstaterar bostadskommittén att det inte var realistiskt att producera en stor mängd nya rymliga bostäder. Dessutom betonar bostadskommittén att barnfamiljernas tillgång till stora bostäder kommer att bero på de äldre hushållens vilja att flytta till mindre bostäder (SOU 1984:35, s. 311). Samtidigt betonar utredarna att det kan vara svårt att definiera vad som är en för hög utrymmesstandard, och att införa en övre gräns (optmikrav) skulle stå i konflikt med andra sociala mål, som till exempel rätten till kvarboende och rätten att bosätta sig var man vill (SOU 1984:36, s. 262).

För det tredje kunde en ny norm tolkas som om det var önskvärt att slå ihop samtliga enrumslägenheter till större lägenheter, vilket inte var avsikten. Anledningen till att enboende i enrummare definierades som trångbodda vara att en stor andel äldre bodde i ettor. Boende i enrummare betraktades inte som ett problem men målsättningen var att du av ekonomiska skäl inte skulle behöva bo i enrummare när du blev äldre. En fjärde invändning var att ordvalet norm indikerar tvång då det även kan användas för lagstadgade byggkrav. Det fanns dessutom risk för att de boende skulle uppfatta normen som en direkt uppmuntran eller ett tvång (SOU 1986:5, s. 43–49).

Trots invändningarna mot att införa en ny trångboddhetsnorm fanns det en politisk önskan om att höja utrymmesstandarden, främst angavs barnens rätt till ett eget rum (prop. 1986/87, s. 48). En bidragande anledning till att normen ansågs berättigad var förmodligen att det inte rådde någon stor bostadsbrist under den här tidsperioden. Enligt normen är ett hushåll trångbott om inte varje barn och hushållsmedlem har ett eget rum, gifta och partners förväntas dela. Dessutom ska det finnas ett vardagsrum och ett kök. Syftet med den tredje normen var att den skulle fungera som en vägledning vid bostadsförmedling och bostadsförsörjning samt som en komponent i utformandet av bostadsbidraget¹. Normen bör därmed förstås som ett förtydligande av det generella bostadspolitiska målet, att alla har rätt till ett bra boende (SOU 1986:5, s. 43–50; Bengtsson 2001, s. 60).

Den senaste trångboddhetsnormens användningsområden

Det har gått trettio år sedan den senaste trångboddhetsnormen antogs. Har normen använts som det var tänkt? Normens första syfte är att den ska utgöra en bedömningsgrund vid bostadsförmedling och bostadsförsörjning. Huruvida dessa mål uppfyllts är inte utrett. Bostäder förmedlas som bekant via kommunala och privata bolag enligt olika köprinciper. Det är därmed upp till de enskilda bolagen om hänsyn ska tas till storleken på bostaden vid förmedling. I dag ger ingen av de största bostadsförmedlingarna i storstadsregionerna förtur på grund av trångboddhet.

Under år 2012 fick Boverket (2012a) i uppdrag av regeringen att undersöka hur det övergripande bostadspolitiska målet (vilken trångboddhetsnormen är en precisering av), uppfylls av kommunerna. Boverkets slutsats var att det långsiktiga målet ”en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven”, enligt PBL ska behandlas i översiktsplanen och inte i detaljplanen. Översiktsplanen är dock inget bindande dokument och det är inte kartlagt vilka kommuner som tar upp trångboddhet som ett problem som ska avhjälpas med hjälp av inriktningen på nybyggnationen. Vidare konstaterade Boverket (2016b) att knappt hälften av landets kommuner har en aktuell bostadsförsörjningsplan.

---

¹ Bostadsbidraget var vid tidpunkten utformat efter norm 2.

Den tredje trångboddhetsnormens andra och främsta syfte är att den ska utgöra en bedömningsgrund vid beslut om bostadsbidrag. Det bidragssystem som utformades i slutet av 1980-talet syftade till att stödja ekonomiskt svaga hushåll som bland annat var trångbodda enligt norm 3. Resultatet av reformen blev att antalet bostadsbidragstagare ökade med nästan 10 procentenheter mellan 1990 och 1994 och statens utgifter nära nog fördubblades. För att minska utgifterna gjordes inskränkningar i bidragsreglerna 1997. Det som skedde var att den tillåtna ytan på bostaden inkluderades i beräkningen. Ett hushåll med ett barn får inte behålla bidraget om de bor i en trea som är större än 80 m². För hushåll med två barn är gränsen för bidragsberättigad bostadsyta 100 m². Hushåll med låga inkomster som bor trångt enligt trångboddhetsnorm 3, men på större bostadsyta än de angivna ytgränserna är inte berättigade bostadsbidrag (Enström Öst, 2006).

Enström Öst (2006) har utvärderat effekterna av ytrestriktionen. Författaren konstaterar att andelen barnfamiljer som erhöll bostadsbidrag minskade drastiskt, vilket ledde till att trångboddheten ökade med 40 procent bland de hushåll som tidigare varit bidragsberättigade. I stället för en utfasning av hushåll som bor ”för stort” resulterade ändringen snarare i en inlåsnings effekt för de trångbodda. Bidragsreformen som initialt syftade till att minska trångboddheten hade snarare en motsatt effekt.

Socialstyrelsens rekommendation

Bostadsbidraget är det ena av två bidrag som riktas enbart till låginkomsthushåll, det andra är socialbidraget. Även socialbidraget har trångboddhet som en av många bedömningsgrunder, riktlinjerna är dock bara en vägledning och de är inte juridiskt bindande. Socialstyrelsens riktlinjer för beviljande av socialbidrag liknar EU:s definition om att yngre barn kan dela rum. Enligt Socialstyrelsen (SOSFS 2013:1 s. 10) kan hänsyn tas till att äldre barn kan behöva var sitt sovrum men det är upp till socialtjänsten i varje enskild kommun att följa dessa råd eller inte.²

---

² Det finns exempel på rättsfall där hushåll med äldre barn fått rätt till ett högre försörjningsstöd efter att ha flyttat till en lägenhet där barnen fått eget rum. Kammarrätten i Göteborg fastställde dock nyligen i en dom (Mål nr 6231-15) att två rum och kök inte kan anses trångbott för en ensamstående förälder med två barn som är tre respektive fem år.

Tidigare forskning om trångboddhet

Vilka konsekvenser kan ett trångbott boende leda till? Förenklat kan forskningen om trångboddhet delas in i tre områden: medicinsk forskning om trångboddhetens negativa hälsoeffekter, psykologisk forskning om trångboddhetens psykosociala effekter, och trångboddhetens effekt på barns skolresultat.

Trångboddhetens hälsoeffekter har undersökts i en lång rad studier. Trots att många studier visar att det finns ett samband mellan trångboddhet och ohälsa har det inte gått att isolera effekten av trångboddheten på hälsan. Gray (2001) konstaterar att boendeförhållanden är extremt komplexa och därmed svårstuderade fenomen. Det är mycket svårt särskilja effekten av trångboddhet från socioekonomiska faktorer och aspekter som rör bostadens kvalitet. Ett annat problem är att trångboddhet definieras på olika sätt och kan påverka individer i olika åldrar på olika sätt. Det saknas även longitudinella studier som undersöker hur de boendes hälsa förändras när de flyttar till eller från trångbodda bostäder. Med tiden kommer lägenhetsregistret kunna bidra till en ökad kunskap inom detta område.

Flera internationella forskare har påtalat att fukt, mögel och dålig ventilation i bostaden har en negativ inverkan på hälsan (Lowery 1990; Clapham, 2005). Den nordiska bostadsstocken är av betydligt högre kvalitet än den brittiska (som ovanstående forskare främst refererar till). Det finns dock stora kvalitetsskillnader även inom det svenska bostadsbeståndet. Flera svenska studier har visat att extrem trångboddhet i icke upprustade och dåligt underhållna miljonprogramsfastigheter från 1960- och 1970-talen ökar risken för att drabbas av hälso- och luftvägsproblem (Elfman & Johansson 2015, Popoola, 1999). Det är därför viktigt att poängtera att extrem trångboddhet kan bidra till boendeförhållanden som är skadliga för hälsan.

Sambandet mellan psykisk ohälsa och trångboddhet är också komplext. Baum and Paulus (1987, p. 534) visar att individer som lever i trångboddhet bearbetar upplevelsen av den fysiska och psykosociala miljön på olika sätt. Detta förklarar varför trångboddheten kan ha negativa konsekvenser och leda till stress och psykisk ohälsa för vissa medan andra förefaller oberörda av den.

Den tredje aspekten handlar om barns skolresultat. Goux & Maurin (2005) visar att barn som delar rum presterar sämre än barn som inte delar rum. Vidare visar en taiwanesisk studie att tillgången till privat utrymme ökar chanserna att påbörja högre studier bland unga mellan 15 och 20 år (Lien, Wu, & Lin, 2008). Forskarna i de olika studierna använ-

der olika datamaterial och olika metoder men båda undersöker om trångboddhet har en direkt påverkan på skolresultat.

Något som är belagt är att trångboddhet är vanligare bland grupper som även är särskilt utsatta i tider av bostadsbrist, till exempel unga vuxna (Ungdomsstyrelsen, 2011; SCB, 2015), utrikesfödda (SCB, 2014) och framför allt, hushåll med låga inkomster (Andersson m.fl., 2010, Enström Öst, 2014). För den först nämnda gruppen, unga vuxna, har medianåldern för att flytta hemifrån ökat med knappt ett år i storstadsregionerna sedan år 1990 (SCB, 2015, s. 19–20). Den andra gruppen som är överrepresenterad i trångboddhetsstatistiken är utrikesfödda och det är mer än dubbelt så vanligt att utrikesfödda är trångbodda i jämförelse med svenskfödda (SCB, 2014). Den mest avgörande orsaken till trångboddhet är låg inkomst. Trångboddhet är fyra gånger så vanligt bland låginkomsthushåll i jämförelse med hushåll med höga inkomster (Andersson et.al, 2010, s. 28). Det är även vanligare att boende i hyresrätt samt ensamstående med barn är trångbodda (Enström Öst, 2014).

Sammanfattningsvis bör trångboddhet beaktas i relation till bostadssituationen som helhet och ses som en av flera komponenter när boendesituationen studeras.

Val av trångboddhetsdefinition i rapporten

Det finns flera sätt att mäta och definiera trångboddhet. Utöver de politiska och administrativa definitionerna som beskrevs i kapitlets inledning, kan den genomsnittliga kvadratmeterytan per boende användas som mått. Det finns såväl för- som nackdelar med att mäta trångboddhet enligt kvadratmeterprincipen. Då måttet utgör en kumulativ skala kan olika befolkningsgruppers boendetäthet jämföras och förändringar över tid är enkla att göra. En nackdel är att det är svårt att definiera vid vilken genomsnittlig kvadratmeteryta som boendet är trångbott.

För att ytterligare exemplifiera hur trångboddheten kan ”variera” beroende på vilken definition som används, återges hur trångboddheten i Stormalmö fördelar sig enligt de tre officiella trångboddhetsnormerna (se Bilaga 1). Norm 1 kommer alltid att ge en lägre andel trångbodda än norm två. Omvänt ger norm tre alltid en betydligt högre andel trångbodda i jämförelse med norm 1 och norm 2. Då enboende i ettor definieras som trångbodda enligt norm 3 kan församlingar med en stor andel ettor framstå som särskilt trångbodda.

I föreliggande rapport används den andra normen fortsättningsvis som indikator på trångboddhet, trots att det inte är den senaste. När den senaste

normen används som indikator på trångboddhet och därmed låg bostadsstandard – snarare än som ett riktmärke för planering – ger den ibland upphov till kritik. Den kritik som riktas liknar i stora delar den som Bostadskommittén framförde redan under mitten av 1980-talet. Dessutom väcker normer reaktioner då den är formulerad på ett sätt som implicerar hur privatlivet bör organiseras, med andra ord, med vem du bör dela sovrum. Det finns även en stor efterfrågan på enrumslägenheter i dag, ett boende som definieras som trångbott enligt norm 3.

En annan invändning mot norm 3 är att alla barn som inte har tillgång till ett eget rum definieras som trångbodda. Bergström (2011) menar att små barn har ett stort närhetsbehov och det är först i tonåren som behovet av ett eget rum blir påtagligt. Ytterligare ett starkt skäl att redovisa trångboddheten enligt norm 2 snarare än norm 3 är att relationerna mellan hushållsmedlemmar bygger på skattningar i registerdata. Vad som utgör ett hushåll för individer som inte är gifta skattas genom sannolikhetsfunktioner för norm 3. Det föreligger således viss risk att inneboende förväxlas med partners och vice versa. Därmed drar vi slutsatsen att norm 2 är en hygglig, om än inte perfekt, skattning av trångboddhet.

3 Boendet enligt lägenhetsregistret

Sedan en tid tillbaka finns det ett nytt sätt att studera hur befolkningen bor, nämligen med hjälp av det så kallade lägenhetsregistret. Lägenhetsregistret innehåller bland annat uppgifter om storlek och upplåtelseform för samtliga bostadsfastigheter i landet. För flerbostadshusen, det vill säga fastigheter med minst tre hyres- eller bostadsrättslägenheter finns det även uppgift om antal rum i bostaden. När lägenhetsregistret matchas mot folkbokföringen går det att studera hur befolkningen bor.

Bostäderna i storstadsregionerna

Tabell 2 visar antalet och andelen småhus, hyresrätter och bostadsrätter i de tre undersökta regionerna, respektive för riket som helhet. Enligt SCB fanns det knappt 4,7 miljoner bostäder i Sverige den sista december 2014. Totalt var 2,3 miljoner av dessa bostäder lägenheter i flerbostadshus. Notera att andelen småhus är lägre i Storstockholm i jämförelse med de övriga storstadsregionerna och riksgenomsnittet. Däremot är andelen bostadsrätter nästan 40 procent i Storstockholm, vilket kan jämföras med rikets genomsnitt som är drygt 20 procent. Storgöteborg är den storstadsregion med störst andel småhus och lägst andel bostadsrätter. I Stormalmö är det ungefär lika vanligt med småhus som med bostadsrätt.

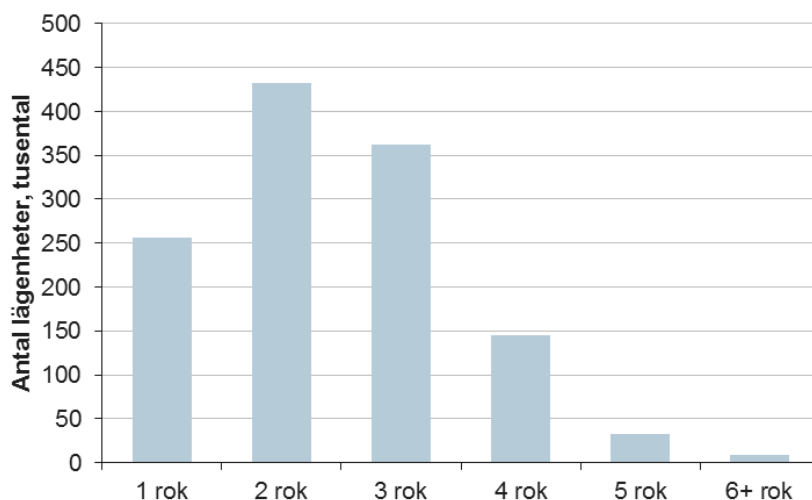
Tabell 2. Antal och andel småhus, hyres- och bostadsrätt

	Småhus		Hyresrätt i flerbostadshus		Bostadsrätt i flerbostadshus	
	Antal	procent	Antal	procent	Antal	procent
Stockholm	265 024	26	362 185	36	378 429	38
Göteborg	167 004	37	191 163	42	93 060	21
Malmö	114 590	36	117 934	37	86 847	27
Riket	2 007 664	43	1 697 179	36	960 700	21

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

I de tre storstadsregionerna som undersöks finns det drygt 1,2 miljoner lägenheter i flerbostadshus, av dessa är över hälften (55 procent) smålägenheter, det vill säga ett- och tvåor. Vanligast är dock tvårumslägenheterna som utgör 35 procent av bostadsbeståndet. Näst vanligast är tre-rumslägenheterna som utgör knappt 30 procent av beståndet, se Figur 2.

Figur 2. Antal lägenheter efter storlek i Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö

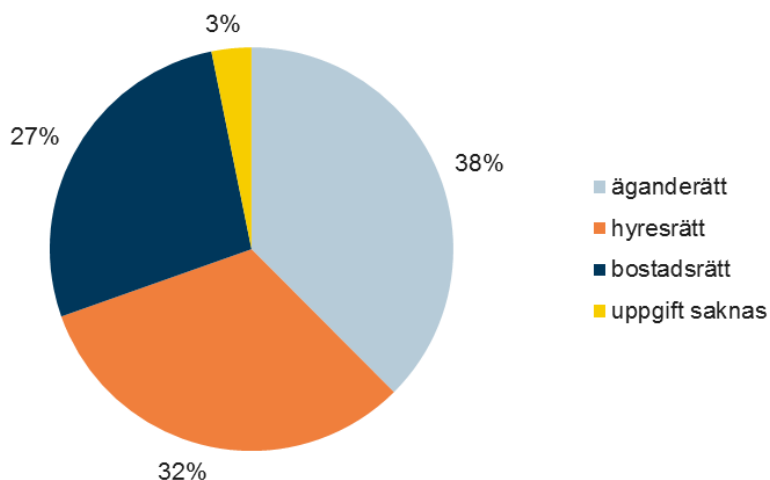

Källa: Lägenhetsregistret

Hur bor storstadsborna?

Hur befolkas de bostäder som presenteras i avsnittet ovan? Knappt 3,9 miljoner personer var folkbokförda i Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö under 2014. Figur 3 visar hur befolkningen är folkbokförd med avseende på upplåtelseform. Den vanligaste upplåtelseformen är äganderätt, i vilken knappt 40 procent av befolkningen bor, följt av hyresrätt och bostadsrätt. Enligt Folkbokföringslagen (1991:481) ska folkbokföringsadressen vara den där den ”regelmässiga dygnsvilan” sker. Detta innebär att alla, inklusive t.ex. andrahandshyresgäster och studenter, bör vara skrivna på den adress där de för tillfället bor.

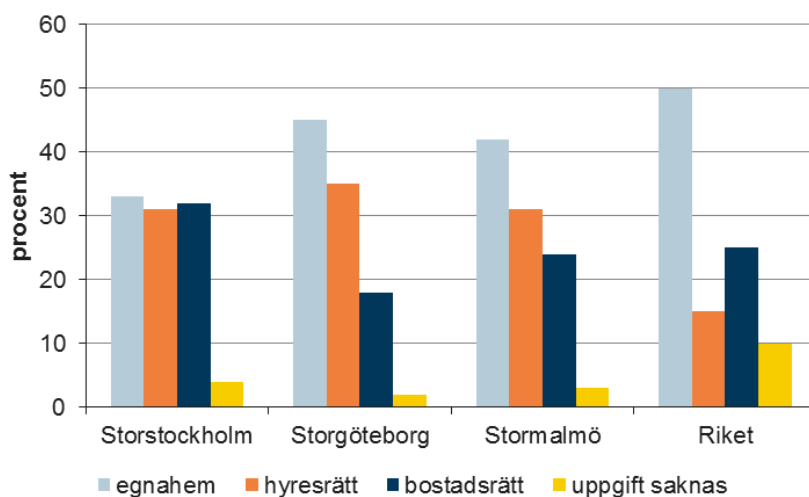
Figur 3. Andel boende i olika upplåtelseformer i Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö 2014

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Hur befolkningen bor varierar över landet. I Storstockholm är befolkningen jämnt fördelad mellan småhus och flerbostadshus med hyres- och bostadsrätt. Därmed bor en tredjedel av invånarna i Storstockholm i småhus, vilket kan jämföras med att över 40 procent av befolkningen i Stormalmö och Storgöteborg bor i småhus. Boende i bostadsrätt är vanligast i Storstockholm och minst vanligt i Storgöteborg, se Figur 4.

Figur 4. Andel boende i småhus, hyres- och bostadsrätt

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

4 Trångboddhet i lägenhetsbeståndet

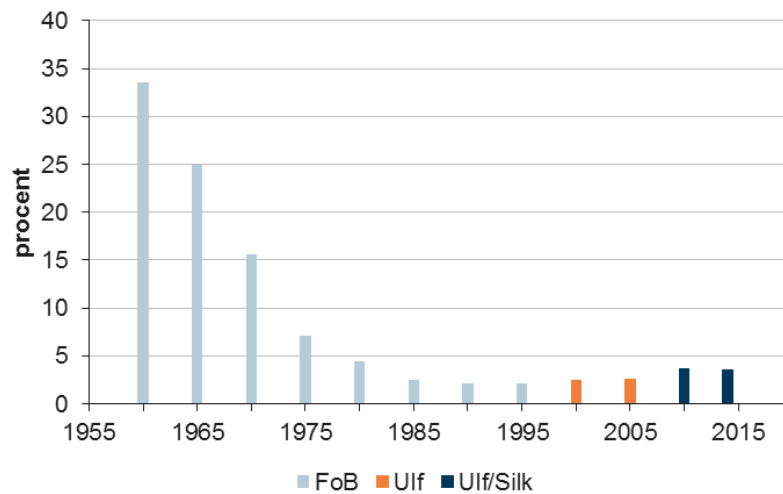
Det finns en lång tradition av att genomföra statistiska boendeundersökningar i Sverige. Redan under slutet av 1800-talet skildrade filantroper de undermåliga bostadsförhållandena i landet. En av de mest engagerade företrädarna för detta arbete var Gustav Steffen som sedermera även ingick i den bostadskommission som bland annat genomförde den första moderna bostadsräkningen 1912–1914 (Wisselgren 2000). Bostadsräkningen kompletterade de folkräkningar som hade genomförts vart tionde år sedan år 1860 (SCB, 2016c). Fram till 1960 genomfördes bostadsräkningarna med ojämna mellanrum (SCB, 2016d), men mellan 1965 till 1990 genomfördes folk- och bostadsräkningen (FoB) var femte år. Undersökningen var en enkätstudie som skickades ut till samtliga individer över 16 år och svarsfrekvensen var med dagens mått mycket hög.³ En rad olika frågeområden täcktes in av undersökningen, bland annat kartlades hur stort hushållen bodde samt i vilken hustyp de bodde. Från uppgifter om hushållens sammansättning, bostadsyta och antal rum går det således att göra olika skattningar av hur befolkningen bodde mellan 1960 och 1990, till exempel i vilken utsträckning de var trångbodda.

Den definition av trångboddhet (norm 2) som används i den här rapporten började användas under mitten av 1960-talet, därmed går det att följa hur andelen trångbodda förändras över tid. Mellan 1960 och 1990 sjönk andelen trångbodda stadigt. Enligt FoB 1990 sjönk trångboddheten med 91 procent mellan 1960 och 1990 (FoB del 4, 1990, s. 28) (se Figur 5). Den stadiga nedgången hade flera orsaker, byggandet av miljonprogrammet, rivningar och upprustning av det befintliga beståndet, i kombination med en ökning av andelen mindre hushåll, är förmodligen de viktigaste bidragande orsakerna.

---

³ 1990 var svarsfrekvensen 90 procent (2001/02:Fi279)

Figur 5. Andel trångbodda i Sverige enligt norm 2, 1960–2014 (inklusive småhus)

Källa: Statistiska centralbyrån, folk- och bostadsräkningarna, ULF/ SILC.

Den sista folk- och bostadsräkningen genomfördes 1990, sedan dess har trångboddheten i bostadsbeståndet endast gått att studera i urvalsundersökningar. Enligt de svenska ”urvalsundersökningarna av levnadsförhållandena” (ULF) har andelen trångbodda legat relativt konstant runt tre procent från mitten av 1980-talet fram till 2005, siffran avser ett genomsnitt för hela landet och för alla boendeformer. Under 2008 integrerades ULF med den Europeiska SILC-undersökningen, något som även medförde ett metodbyte. Både urvalsförfarandet och insamlingsförfarandet av statistiken förändrades och SCB avråder därför från jämförelser innan 2008. Trots detta går det att konstatera att trångboddheten inte understiger tre procent vid något mättillfälle efter 2008 (gränsen ligger inom den statistiska felmarginalen). De senaste åren har andelen trångbodda enligt norm 2 legat runt 4 procent. Trångboddheten är betydligt vanligare i flerbostadshus än i småhus och den fortsatta framställningen beskriver trångboddheten i just flerbostadshusen.

Vilka omfattas av studien?

Sammanlagt omfattar den här studien knappt 2,2 miljoner individer, varav 1,2 miljoner bor i fastigheter med hyresrätter och knappt en miljon bor i fastigheter med upplåtelseform bostadsrätt. Totalt bodde knappt 1,5 miljoner invånare i storstadsregionerna i småhus 2014 (det vill säga friliggande småhus, kedjehus och radhus). Småhusen saknar uppgift om antal rum och de boende i småhus finns därmed inte med i den vidare analysen av trångboddheten. Inte heller de små- och radhus som upplåts som hyres- eller bostadsrätt har uppgift om antal rum. Drygt 220 000 individer saknar uppgift om vilken typ av bostad de bor i, vilket motsvarar ett bort-

fall på drygt tio procent (om populationen definieras som ”boende i flerbostadshus”).

De boendeformer som ingår i den fortsatta presentationen är följaktligen boende i bostads- och hyresrätter. Dessutom ingår 76 000 individer som bor i ägarlägenhet eller i lägenheter belägna på fastigheter där det finns fler än tre småhus. I kategorierna hyres- och bostadsrätter ingår även ”specialbostäder” för äldre, funktionshindrade och studenter. Även boende i ”övriga hus”, det vill säga boende i byggnader som innehåller lägenheter som inte är avsedda för bostadsändamål ingår. Det finns knappt 80 000 specialbostäder och 25 000 ”övriga hus” (SCB, 2016b). Knappt 70 000 (SCB, 2016a) individer i storstadsområdena är folkbokförda i specialbostäder, vilket motsvarar 3 procent av de boende i lägenheter.

Trångboddhet enligt norm 2

När vi nu i föreliggande rapport analyserar trångboddheten utifrån lägenhetsregistret och folkbokföringen är andelen trångbodda väsentligt mycket högre än vad som framkommer i tidigare urvalsundersökningar. Enligt lägenhetsregistret och folkbokföringen är den genomsnittliga andelen trångbodda individer i de tre storstadsregionerna 19,5 procent. Störst andel trångbodda enligt folkbokföringsadress finns i Storstockholm där drygt 21 procent av de som bor i lägenhet är trångbodda, lägst andel finns i Storgöteborg där drygt 16 procent är trångbodda 2014 (se Tabell 3).

Tabell 3. Andel trångbodda individer (norm 2) enligt folkbokföringen och lägenhetsregistret i flerbostadshus i Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö

År	Samtliga trångbodda %	Samtliga trångbodda % Stockholm	Samtliga trångbodda % Malmö	Samtliga trångbodda % Göteborg
2012	18,8	20,5	17,2	15,6
2013	19,4	21,1	17,6	16,1
2014	19,5	21,3	17,4	16,2

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

De höga trångboddhetssiffrorna enligt lägenhetsregistret kan jämföras med SCB:s undersökning ”hushållens ekonomi” (HEK) där 7,5 procent av individerna över 16 år i flerbostadshus trångbodda i hela landet. Enligt lägenhetsregistret är motsvarande siffra betydligt högre, 13,7 procent (se Tabell 4). Diskrepansen kan till viss del härledas till olika felkällor i de olika statistikkällorna. En felkälla i HEK är att bortfallet är knappt 50 procent, vilket innebär att en stor andel av individerna i urvalet har avböjt

medverkan eller inte gått att nå (2016e s. 7). Å andra sidan mäter HEK det som den boende upplever som sitt faktiska boende.

Tabell 4. Andel trångbodda i hyres- respektive bostadsrätt i riket som helhet år, 2013/2014

	Hyresrätt	Bostadsrätt	Samtliga
Lägenhetsregistret ⁴	15,8	10,3	13,7
HEK ⁵	9,3	4,6	7,5

Källa: SCB

Något som förvånar är den höga andelen trångbodda i bostadsrätt, en andel som är betydligt högre enligt folkbokföringen än i urvalsundersökningar (se Tabell 4). Det finns flera skäl till detta. Ett skäl kan vara att de som bor i en hyresrätt i en bostadsrättsfastighet kategoriseras som boende i bostadsrätt i lägenhetsregistret. Ytterligare en anledning till de höga trångboddhetssiffrorna i bostadsrätt kan vara uthyrning av bostadsrätter i andra hand. Boverket (2015a, s. 25–26) konstaterar att det har skett en ökning av utbudet av små andrahandslägenheter, det vill säga ett och tvåor i Storstockholm sedan 2011. Hur många som bebor andrahandslägenheterna är okänt.

Folkbokföringen visar vilken lägenhet en individ är folkbokförd på men inte var individen faktiskt bor. Troligtvis motsvarar folkbokföringen i stor utsträckning det verkliga boendet men det finns även individer som inte bor där de är folkbokförda. Problemet med individer som inte bor där de är folkbokförda är förmodligen särskilt utbrett i storstäder där det är ont om bostäder och många tvingas flytta runt och bo i olika andrahandslösningar. Det kan även handla om unga vuxna som är skrivna hos sina föräldrar men som bor i andra hand i en annan bostad.

Det finns även lägenheter där orimligt många individer är skrivna. Till exempel ingår sammanlagt knappt 600 individer i materialet som är folkbokförda på samma lägenhet som fler än 20 andra individer. Det betyder att det finns 17 stycken lägenheter där fler än 20 personer är skrivna.

⁴ individer 16+ år 2014

⁵ 18+ år 2013

Knappt 11 000 individer (0,5 procent av de undersökta) är skrivna på lägenheter där fler än 10 individer är folkbokförda⁶. Boverket har tidigare påtalat att det även finns ett problem med handel av folkbokföringsadresser (Boverket 2015b, s. 43–46) vilket skulle kunna vara en orsak till det höga invånarantalet. Lägenheter med orimligt många skrivna förändrar inte helhetsmönstret över trångboddheten. Det är dock viktigt att poängtera att ju finare områdesindelning som görs av materialet, desto större effekt på medelvärdet medför felskrivningarna. Vi har inte i denna rapport någon uppgift om i vilken stadsdel eller region lägenheterna med extremt många folkbokförda finns.

Slutligen vill vi betona att lägenhetsregistret erbjuder den enda möjligheten att analysera boendeförhållandena i (så gott som) hela populationen i lägenhetsbeståndet. Vidare arbetar SCB och även i viss mån andra myndigheter fortlöpande med att rätta fel i registret. Vår bedömning är att analysen i den fortsatta rapporten ger en god och rättvisande bild av trångboddheten.

---

⁶ Den fortsatta framställningen innefattar samtliga individer i materialet.

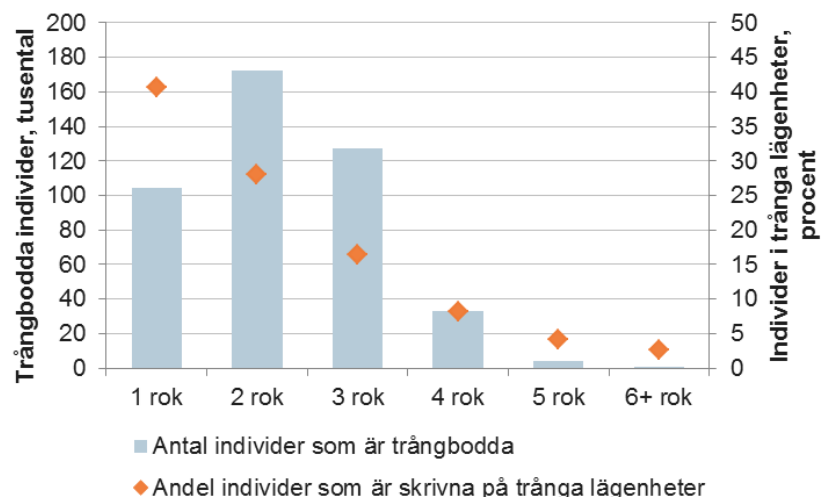
5 Trångboddheten i bostadsbeståndet enligt lägenhetsregistret

Smålägenheter är de mest trångbodda

För att få en tydligare uppfattning om hur trångboddheten fördelar sig inom lägenhetsbeståndet redovisar vi hur storstadsborna är folkbokförda per lägenhetsstorlek. Informationen kompletteras med ytterligare registrerade data över antalet bostäder som saknar folkbokförd.

Individer som bor i smålägenheter är trångbodda i större utsträckning än individer som bor i stora lägenheter (se Figur 6). Mest utbredd är trångboddheten i enrumslägenheterna där 40 procent av de folkbokförda är trångbodda. Knappt 65 procent av de trångbodda boende i ettor bor med ytterligare en person. I genomsnitt bor det 2,4 boende i de trångbodda enrumslägenheterna som ingår i undersökningen. I tvårumslägenheterna är drygt 28 procent av de boende trångbodda. Antalet tvåor är betydligt större än antalet ettor, och trots att trångboddheten inte är lika vanlig i tvårumslägenheterna som i enrumslägenheterna är det till antalet fler trångbodda som bor i tvåor och treor än i ettor (se Figur 6).

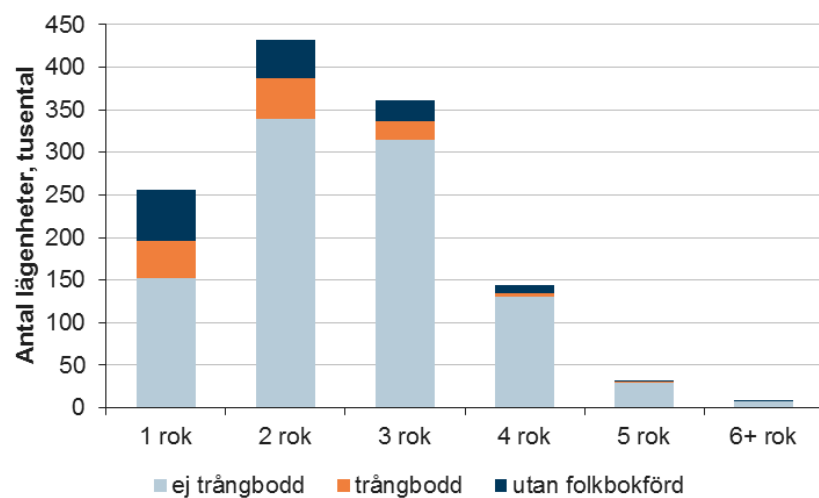
Figur 6. Andel och antal trångbodda individer per bostadsstorlek i bostäder med folkbokförd

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Om trångboddheten studeras på lägenhetsnivå istället för på individnivå, framstår fortfarande de mindre lägenheterna som de mest trångbodda. Figur 7 visar hur många bostäder som är trångbodda, icke-trångbodda samt saknar folkbokförd befolkning. Figur 6 visade att 40 procent av de som är folkbokförda i en lägenhet som har ett rum och kök är trångbodda. Detta motsvaras av ungefär 104 000 trångbodda boende i ett rum och kök, vilket motsvaras av drygt 44 000 trångbodda bostäder med ett rum och kök. Knappt 48 000 tvåor och knappt 23 000 treor har fler än två folkbokförda per sovrum, vilket innebär att de definieras som trångbodda enligt norm 2 (se Figur 7).

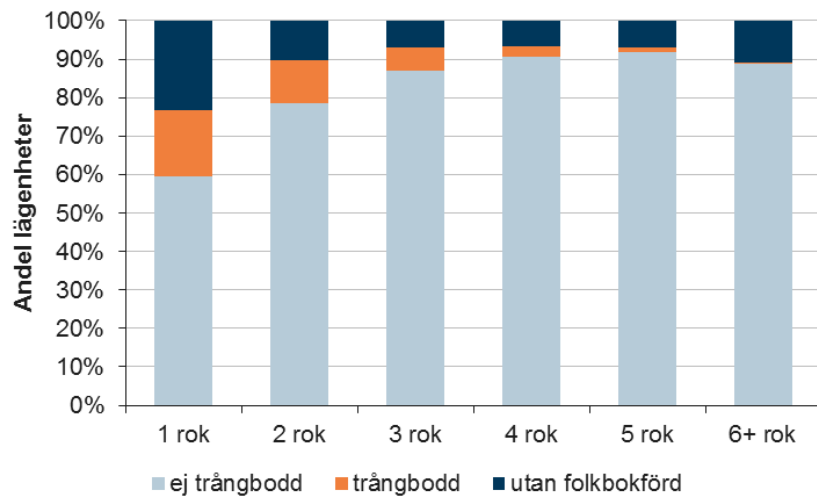
Figur 7. Antal av bostäderna som är trångbodda, saknar folkbokförd och övriga

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Figur 8 visar hur stor andel av lägenheterna i de olika storlekssegmenten som är trångbodda enligt folkbokföringen. Totalt är 10 procent av bostäderna i storstadsregionerna trångbodda enligt norm 2. Den stora andelen trångbodda individer i ettor (se Figur 6) är folkbokförda i vad som motsvarar 17 procent av ettorna i beståndet. Flest trångbodda individer bor i tvårumslägenheter (170 000) och de bor i vad som motsvarar 11 procent av tvåorna i beståndet. Andelen trångbodda treor är endast 6 procent. Andelen trångbodda minskar således ju större lägenheten är.

Figur 8. Andel av bostäderna som är trångbodda, saknar folkbokförd och övriga

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Stor andel lägenheter utan folkbokförd

Drygt 140 000 lägenheter saknade folkbokförd befolkning vid mättilfallet 2014. Det innebär att 11 procent av bostadsbeståndet saknade folkbokförd. Det är vanligast att smålägenheterna saknar skriven, 23 procent av ettorna och 10 procent och tvåorna saknar folkbokförd. Att lägenheter saknar folkbokförd betyder emellertid inte att de behöver vara obebodda. En orsak till att de små lägenheterna kan vara överrepresenterade är att specialbostäder ofta är små och ofta saknar folkbokförd, till exempel saknade 32 procent av studentbostäderna folkbokförd befolkning 2011 och motsvarande siffra för specialbostäderna för äldre och funktionshindrade var 44 procent. Specialbostäder är ofta hyresrätter, vilket kan vara en bidragande förklaring till att hyresrätter saknade folkbokförd i något större utsträckning än bostadsrätterna i samtliga regioner.

Ytterligare ett tänkbart användningsområde är veckopendlägenheter. Enligt Skatteverket gjordes det avdrag för dubbel bosättning för knappt 31 000 bostäder i Stockholms, Göteborg- och Malmö län under 2014. Avdragsrätten gäller 2 till 5 år beroende på familjesituation. Därmed finns det även ett okänt antal pendlarlägenheter som inte omfattas av Skatteverkets statistik. En annan tänkbar anledning kan vara andrahandsuthyrning eller inneboende där den boende inte har folkbokfört sig på bostaden. Enligt Länsstyrelsen i Stockholm uppgav 4 procent av de svarande att de bodde i andra hand och 4 procent uppgav att de var inneboende (Länsstyrelsen Stockholm, 2016:18).

Vi kan slutligen konstatera att trångboddhet är vanligast i de minsta lägenheterna i beståndet, samtidigt som dessa i störst utsträckning även saknar folkbokförd.

6 Trångboddhetens geografiska utbredning i storstadsregionerna

Trångboddhet är vanligare i storstadsregionerna än i övriga riket. Beroende på vilket trångboddhetsmått som används kommer andelen trångbodda bland befolkningen att variera. Trots att andelen varierar kraftigt beroende på vilken definition som används blir några mönster tydliga. Till exempel är andelen trångbodda 1,6 gånger så stor för boende i hyresrätt i storstadsregionerna, i jämförelse med boende i hyresrätt i övriga riket. Bland boende i bostadsrätt är andelen trångbodda nästan två och en halv gång så i storstadsregionerna i jämförelse med övriga landet.

I kapitlet presenteras kartor över var i storstadsregionerna som trångboddheten är mest utbredd (bland befolkningen i lägenhetsbeståndet). Statistiken redovisas på församlingsnivå. På kommunnivå bedöms kvaliteten på statistiken vara god men när områdena bryts ned till mindre enheter, till exempel församlingsnivå, blir osäkerheten större (SCB, 2015, Registerbaserad hushållsstatistik). I de församlingar där relativt få individer är folkbokförda kan extremvärden påverka statistikens kvalitet.

Då den genomsnittliga trångboddheten i de tre storstadsregionerna är 19,5 procent (se Tabell 3), motsvaras låg trångboddhet av församlingar där mindre än 20 procent av de boende i lägenhetsbeståndet är trångbodda. Dessa församlingar återges med olika blå nyanser i kartorna. Ju mörkare blått desto lägre trångboddhet. Församlingar med en hög andel trångbodda avbildas med färgerna gult, orange och rött. Generellt gäller att de församlingar där andelen trångbodda är hög även är de församlingar där antalet trångbodda individer är högt. Därför kommenteras främst dessa församlingar i den fortsatta framställningen. När materialet bryts ner för att redovisa andelen trångbodda barn och unga kan ett fåtal församlingar framträda som särskilt trångbodda, trots att det till antalet inte är så många trångbodda individer. Dessa församlingar markeras med en siffra i figurerna.

Efter kartan över trångboddhetens utbredning återfinns en karta över de trångboddas medianinkomster. Det är den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet som redovisas. Den disponibla inkomsten är summan av alla inkomster och transfereringar (till exempel lön, barn- och bostadsbidrag samt försörjningsstöd) efter avdragen skatt. Dessutom har inkomsten viktats för att ta hänsyn till köpkraften mellan olika hushållstyper. Par utan barn har till exempel större köpkraft än en ensamstående förälder. För att enkelt kunna jämföra kartan över trångboddheten med kartan över inkomsterna motsvaras medianinkomster under regionens genomsnitt av

rött, orange och gult. I de blåmarkerade församlingarna är de trångboddas genomsnittsinkomst högre än den genomsnittliga medianinkomsten i regionen.

Stormalmö

Den första regionen, Stormalmö, består av 12 kommuner och 48 församlingar belägna i sydvästra Skåne. Totalt var knappt 700 000 individer folkbokförda i Stormalmö under 2014, av dessa bodde knappt 300 000 i småhus. För de boende i lägenhet finns det uppgift om antal rum för drygt 370 000 individer. Tre församlingar saknar uppgift om andelen trångbodda vilket betyder att det finns färre än fyra trångbodda i de områdena.

Figur 9 visar andelen trångbodda individer i Stormalmöns 45 kartlagda församlingar. Den mörkblå färgen motsvarar en låg andel trångbodda, vilket innebär 0–10 procent. I de ljusblå församlingarna är trångboddheten högre, mellan 15 och 20 procent. Malmö stads centrala delar återfinns inom detta högre intervall. Två församlingar utmärker sig med särskilt höga trångboddhetstal, nämligen Fosie där drygt 28 procent av de boende är trångbodda, och Husie där drygt 23 procent av de boende är trångbodda enligt norm 2 (se tabell 5). Församlingarna ligger relativt nära Malmöns centrala delar och totalt bor det knappt 85 000 individer i de två områdena. Trångboddheten är nästan lika hög i de intilliggande församlingarna (St Johannes [19,93 procent] och Burlöv [19,4 procent]) som ligger väster om de gulmarkerade församlingarna i Figur 9.

Figur 10 visar inkomstnivån för de trångbodda individerna i Stormalmö. Rött och orange indikerar att medianinkomsten är lägre än genomsnittsinkomsten i regionen. Den gula färgen visar församlingar där genomsnittsinkomsten är ungefär lika hög som Stormalmöns genomsnitt. I de två mest trångbodda församlingarna, Fosie och Husie är medianinkomsten betydligt lägre för de trångbodda individerna i jämförelse med den genomsnittlige Malmöbon. Den blå färgen visar de församlingar där inkomstnivån för de trångbodda är högre än Stormalmöns genomsnitt. I sju av församlingarna med en låg andel trångbodda hushåll är medianinkomsten högre än Malmöns genomsnitt. I dessa församlingar bor det endast mellan 4 till 55 trångbodda individer.

Drygt 65 000 av de drygt 370 000 Malmöbor som ingår i kartläggningen är barn och unga under 19 år. Enligt folkbokföringen bor knappt 43 procent av barnen och ungdomarna i Stormalmö i lägenheter. Trångboddhetsmönstren för barnen följer i stora drag trångboddhetsmönstren för den vuxna populationen (se Figur 11). Därmed är en stor andel av de trångbodda barnen koncentrerade till Malmö Stad samt i de sydöstra delarna av Stormalmö. I Fosie är 42 procent av barnen trångbodda och i Husie är

motsvarande andel knappt 39 procent. Det innebär att det bor knappt 8 500 trångbodda barn och unga i de två församlingarna (se Tabell 5).

Tabell 5. Församlingar med hög andel trångbodda individer i Stormalmö

Församling	Trångbodda*	Median inkomst**	Uppgift om antal rum	Trångbodda	Uppgift om antal rum	Trångbodda***
	Procent	Kronor	Antal	Antal	Antal	Antal
Fosie	28,4	106 624	56 727	16 089	15 048	6 380
Husie	23,7	122 265	28 266	6 694	5 399	2 100
Malmö St Johannes	19,9	150 073	71 811	14 313	11 805	3 790
Burlöv	19,4	143 147	8 523	1 654	1 776	589

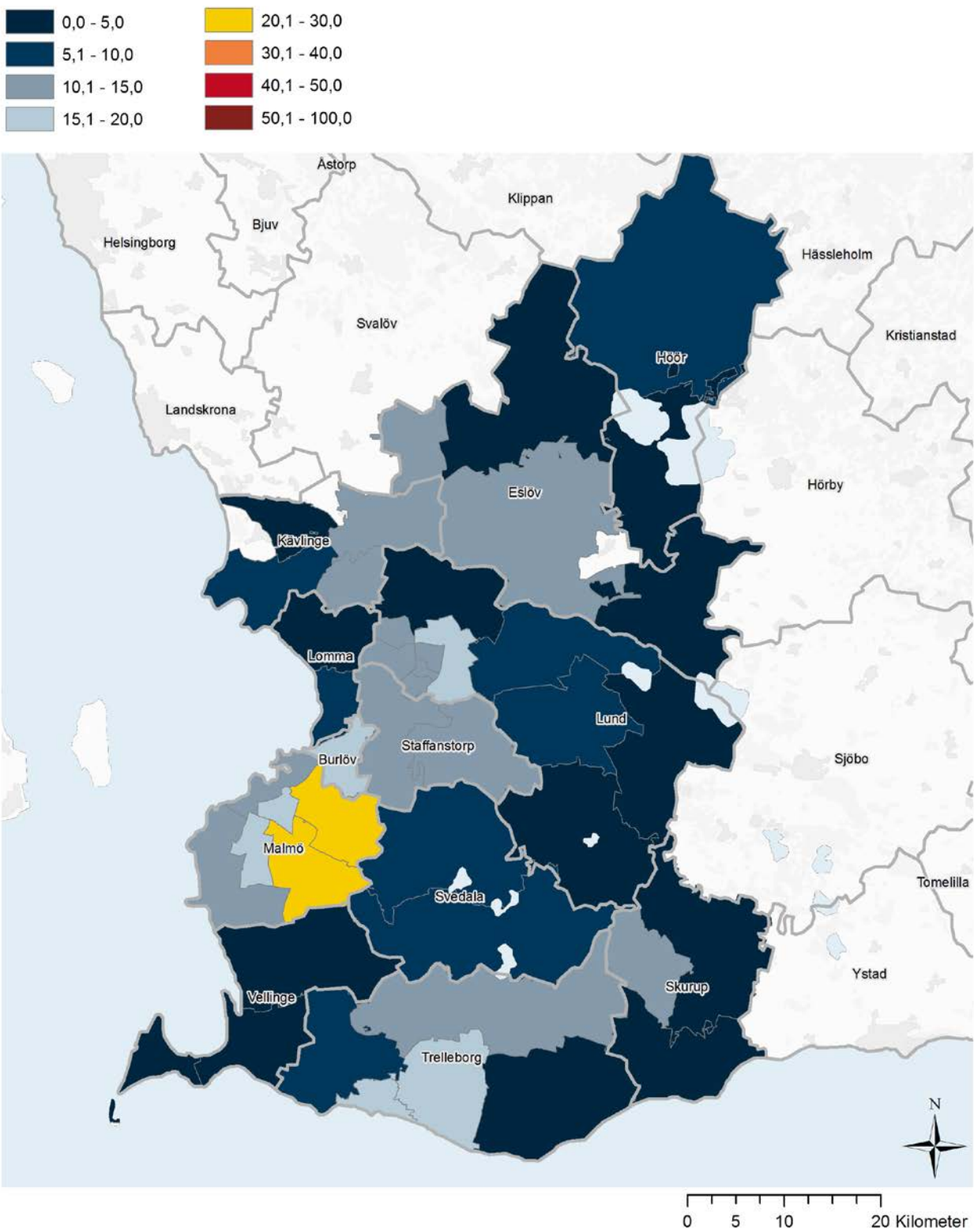
*Genomsnittlig trångboddhet i lägenheterna i Stormalmö: 17,4%

**Genomsnittlig medianinkomst Stormalmö: 216 999

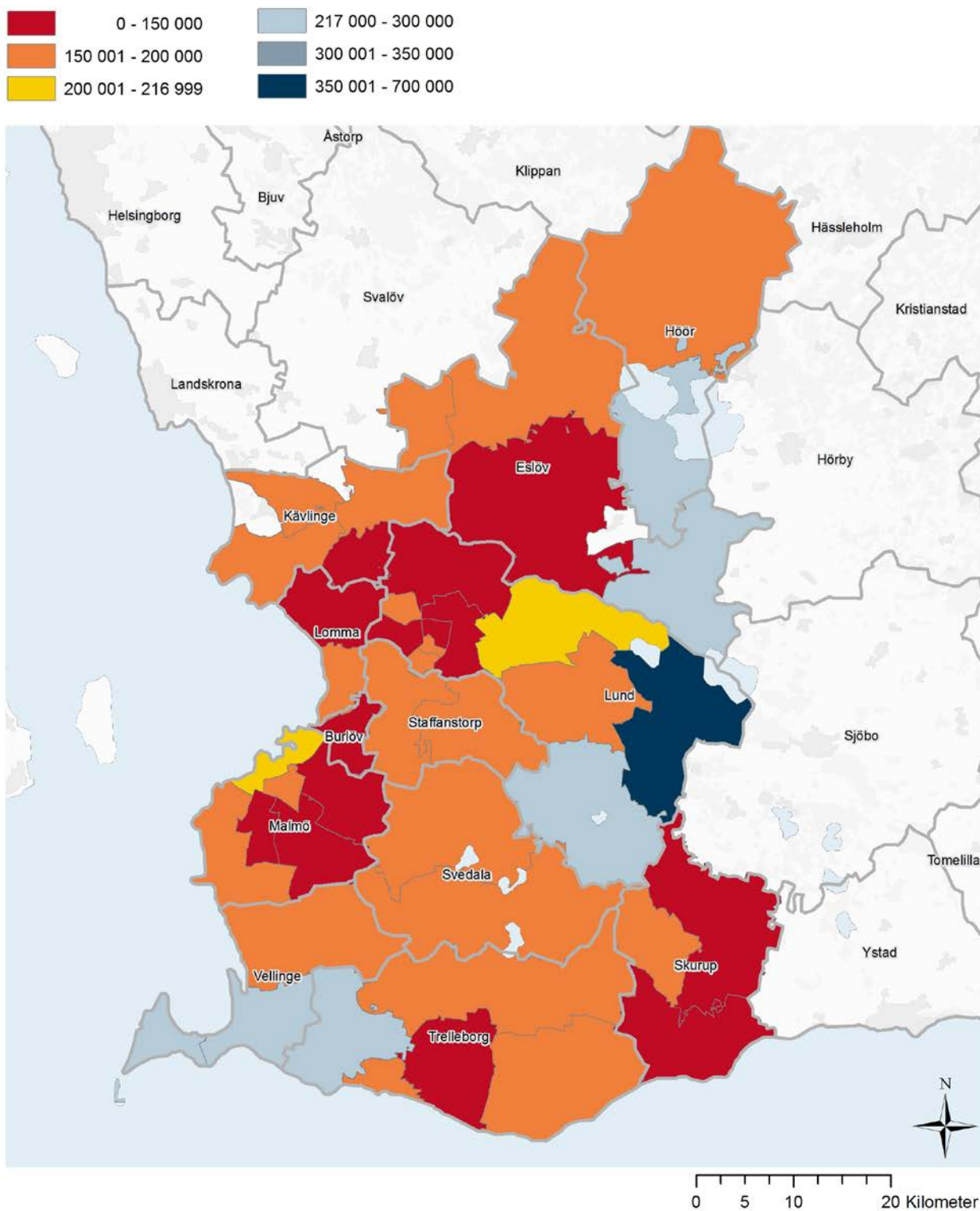
***Genomsnittlig trångboddhet bland barn som bor i lägenhet i Stormalmö: 31%

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

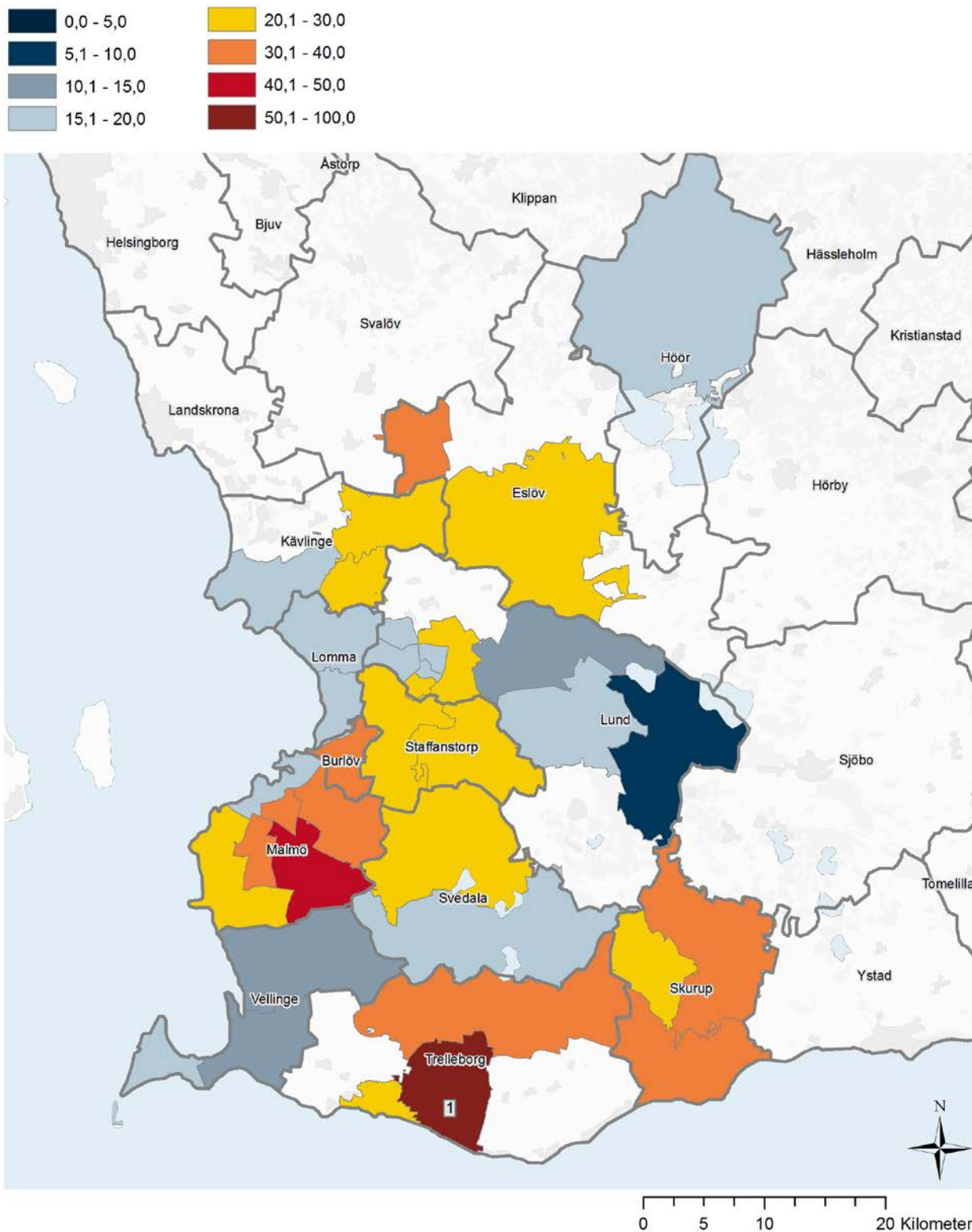
Figur 9. Andel trångbodda per församling i Stormalmö

Figur 10. Medianinkomst för trångbodda i Stormalmö

Figur 11. Andel trångbodda barn per församling i Stormalmö

1) Dalköpinge: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 93 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 1291 barn i församlingen.

Storgöteborg

Den andra storstadsregionen, Storgöteborg, består av 84 församlingar fördelade i 13 kommuner belägna i Västra Götalands län (inklusive Kungälv som ligger i Hallands län). Sammanlagt var drygt 970 000 individer skrivna i någon av Storgöteborgs församlingar under 2014. Av dessa var nästan hälften (435 000) av de boende folkbokförda på en småhusfastighet som inte omfattas av lägenhetsregistret. De boende i Storgöteborg är således i högre utsträckning småhusbor i jämförelse med malmö- och stockholmsborna.

Knappt 510 000 invånare bor i lägenhet och ingår i den här presentationen. Det finns uppgifter om trångboddhet i 74 av de 84 församlingarna som regionen består av. I 4 av Storgöteborgs församlingar, Bergsjön, Angered, Kortedala och Nylöse är trångboddheten hög, det vill säga över 20 procent (se Figur 13). När kartan över trångboddheten jämförs med kartan över medianinkomsterna går det att konstatera att Storgöteborg uppvisar samma mönster som Stormalmö, nämligen att inkomstnivån är betydligt lägre än genomsnittet för de trångbodda i områden med hög trångboddhet. I fem av församlingarna med låg trångboddhet är medianinkomsten för de trångbodda högre än för länet i genomsnitt. I de mörkblå församlingarna, Romelanda och Släp bor det endast 7 respektive 27 trångbodda individer och i den mellangrå församlingen i norra delen av regionen, Ödsmål, bor det också 7 trångbodda individer. Utöver de tre mörkblå församlingarna finns det två ljusblå församlingar i centrala Göteborg (Göteborgs Vasa och Göteborgs Oscar Fredrik) där medianinkomsten för de trångbodda också är högre än genomsnittet i regionen. I dessa innerstadsförsamlingar är antalet trångbodda högre, 1600 respektive 1800 individer.

Tabell 6. Församlingar med hög andel trångbodda individer i Storgöteborg

Församling	Trångbodda*	Median inkomst**	Uppgift om antal rum	Trångbodda		
				Uppgift om antal rum	Trångbodda***	
Samtliga				Barn		
	Procent	Kronor	Antal	Antal	Antal	Antal
Bergsjön	34,4	112 104	15 259	5 252	4 437	2 099
Angered	34	124 654	36 746	12 503	11 034	5 038
Kortedala	23,7	126 989	14 800	3 506	2 987	1 276
Nylöse	20,1	172 568	8 785	1 768	1 240	392

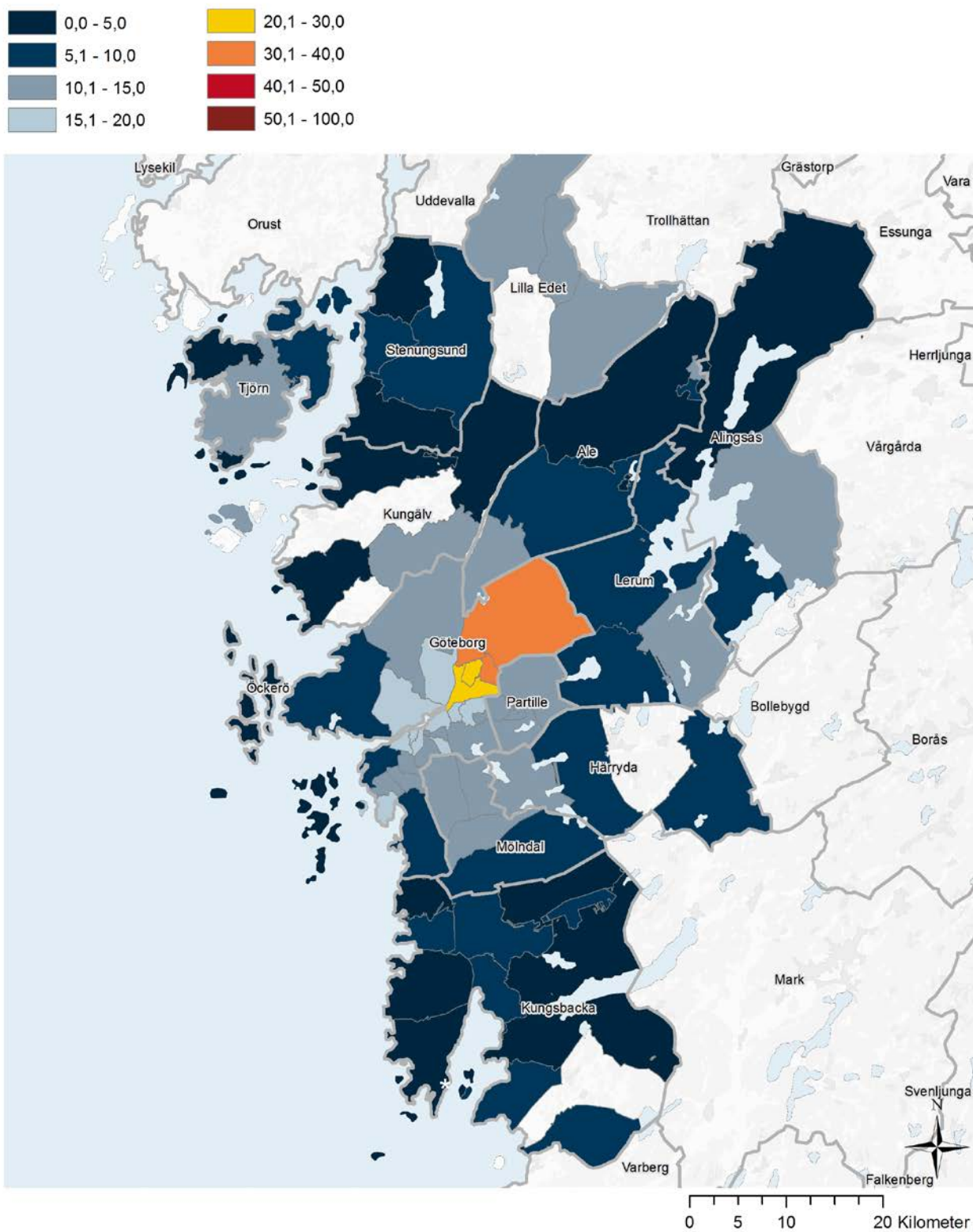
*Genomsnittlig trångboddhet i lägenheterna i Storgöteborg 16,2%

**Genomsnittlig medianinkomst Storgöteborg: 239 984

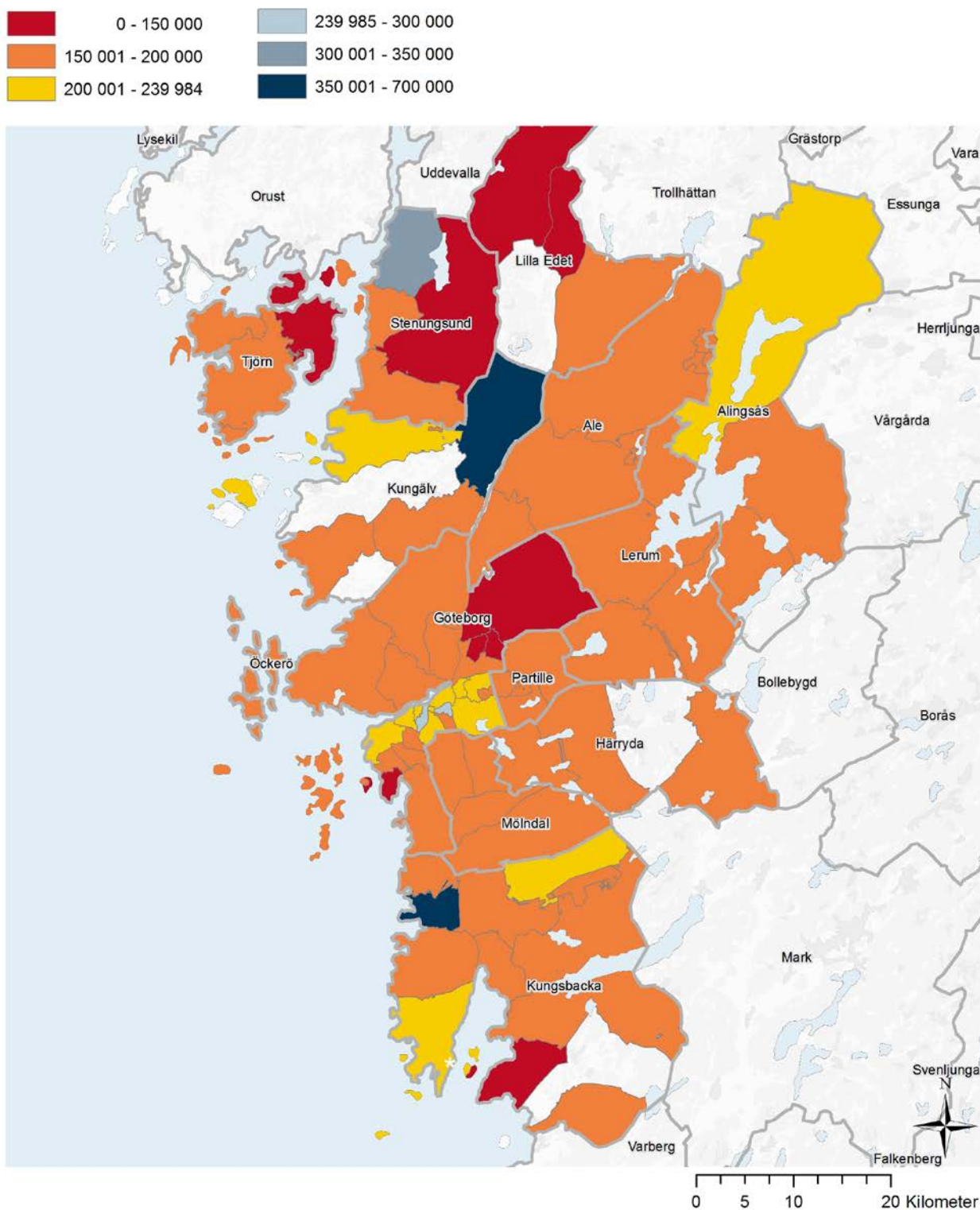
***Genomsnittlig trångboddhet bland barn som bor i lägenhet i Storgöteborg: 28,2%

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Figur 12. Andel trångbodda per församling i Storgöteborg

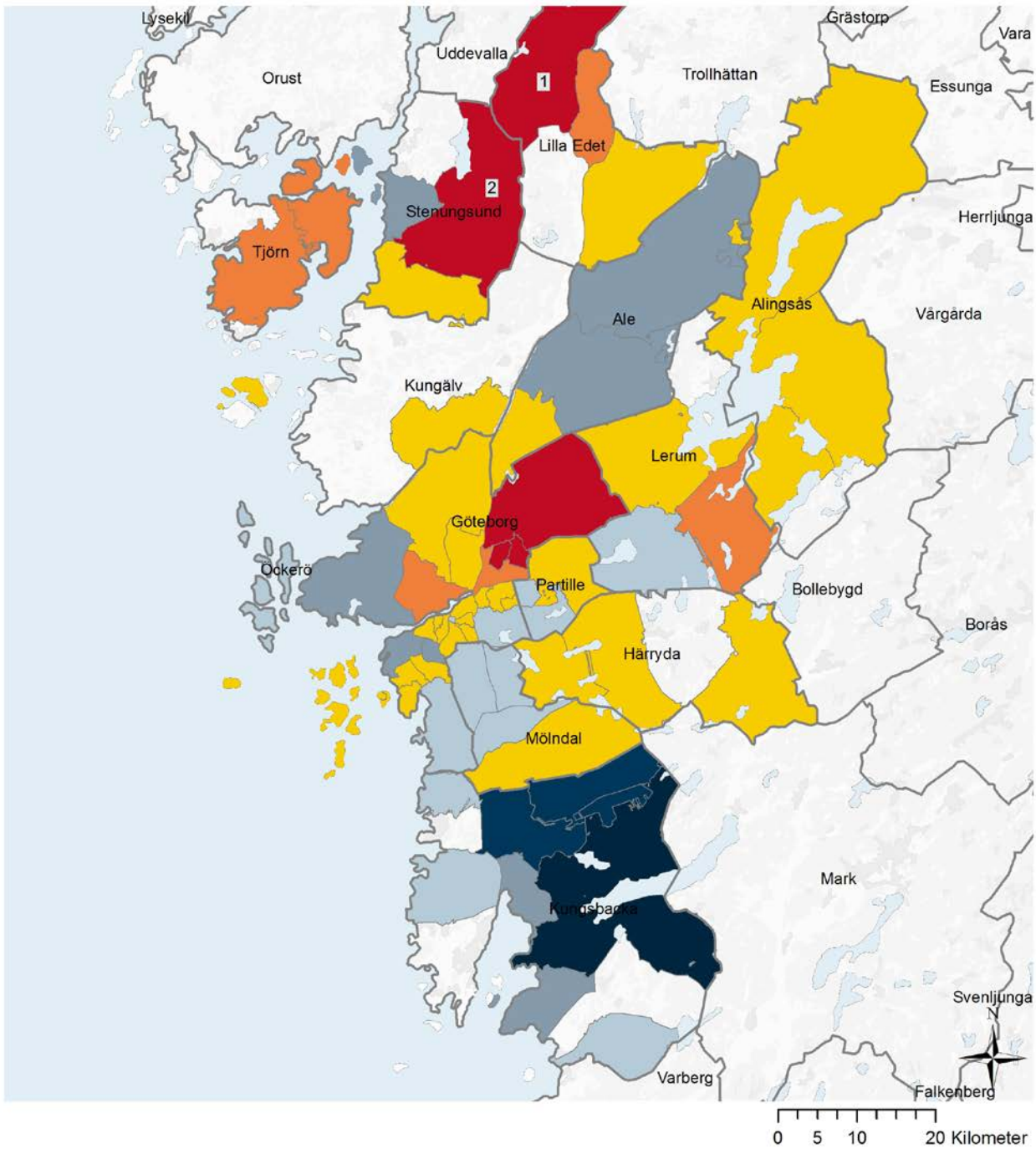
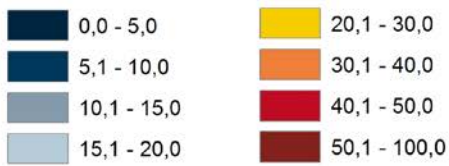

Figur 13. Medianinkomst för trångbodda i Storgöteborg

Figur 14. Andel trångbodda barn per församling i Storgöteborg

1) Hjártum: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 83 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 661 barn i församlingen.

2) Spekeröd-Ucklum: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 20 som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 795 barn i församlingen.

I Storgöteborg bor det drygt 220 000 barn och unga. Av dessa bor drygt 86 000 i lägenhet. Liksom i Stormalmö är trångboddheten bland barnen hög i de församlingar som ligger i centrala Göteborg, det vill säga i Göteborgs stad. Andelen trångbodda barn och unga i respektive församling visas i Figur 14. I tre församlingar är över 40 procent av barnen och de unga trångbodda. I Angered är andelen trångbodda barn och unga 46 procent, i Bergsjön knappt 47 procent, och i Kortedala 43 procent. Sammanlagt bor det drygt 8 400 trångbodda barn och unga i de tre församlingarna.

Storstockholm

Slutligen kartläggs trångboddheten i Storstockholm. Storstockholm motsvaras ungefär av hela Stockholms län och består av 96 församlingar. Under 2014 var knappt 2,2 miljoner individer folkbokförda i regionen, av dessa bodde drygt 720 000 i småhus, vilket motsvaras av ungefär en tredjedel av befolkningen. Detta innebär att en lägre andel individer bor i småhus i Storstockholm i jämförelse med Stormalmö och Storgöteborg, se Tabell 1. Ungefär 1,4 miljoner Storstockholmsbor finns med i lägenhetsregistret och det är trångboddheten för dessa individer som visas i Figur 15. Sammanlagt finns det uppgift om trångboddhet i 88 av länets församlingar.

Trångboddheten är hög, det vill säga över 20 procent, i 27 församlingar (se Figur 15). Det innebär att Storstockholm är den storstadsregion med flest områden med en hög andel trångbodda, både antalsmässigt och procentuellt betraktat. Det finns även regionala skillnader inom Storstockholm då majoriteten av de trångbodda församlingarna återfinns i de sydvästra delarna av länet.

När kartan över trångboddheten jämförs med kartan över de trångboddas medianinkomst avspeglas både likheter och skillnader mellan Storstockholm och de övriga storstadsregionerna. I Göteborg och Malmö var den genomsnittliga inkomstnivån låg för de trångbodda i områden med hög trångboddhet. Även i Stockholm är medianinkomsten lägre för de trångbodda i en majoritet av församlingarna, närmare bestämt, i 19 av 27 församlingar, se Tabell 7. I en av de norra församlingarna med låg andel trångbodda, Roslagsbro-Vätö är medianinkomsten högre än för genomsnittet. Uppgiften bygger dock endast på 9 stycken trångbodda individer.

Stockholm består av många lokala bostadsmarknader med stora pris- och kötidsskillnader sinsemellan (Boverket, 2013). Ett mönster som inte återfinns i Malmö och Göteborg är det kluster av församlingar i innerstaden med höga trångboddhetstal i kombination med medianinkomster över regionens genomsnitt. Sammanlagt omfattar kulstret 8 församlingar (se

Figur 17 och Figur 18 samt Tabell 8). I innerstaden är bostadsrättspriserna 37 procent högre än i ytterstaden Mäklarstatistik (2016) och hyresnivån är 32 procent högre än i ytterstaden (Hyresgästföreningen, 2015 s. 9). Trenden med relativt välbeställda hushåll som bor trångt i stadens centrala delar är väldokumenterad i medier och inredningsmagasin men det har inte tidigare gått att belägga denna nya typ av trångboddhet statistiskt.

Tabell 7. Församlingar med hög andel trångbodda och låg medianinkomst i Storstockholm

Församling	Trångbodda*	Median inkomst**	Uppgift om antal rum	Trångbodda	Trångbodda***	
					Uppgift om antal rum	Barn
Samtliga			Barn			
	Procent	Kronor	Antal	Antal	Antal	Antal
Spånga/Kista	38,7	139 881	67 529	26 119	18 453	10 334
Flemingsberg	38,4	139 978	12 054	4 628	2 797	1 473
St. Mikael	31,6	146 693	12 047	3 809	2 834	1 320
Skärholmen	31,0	152 634	29019	8 988	7 335	3 251
Botkyrka	28,2	149 943	50 701	14 314	12 051	5 052
Valsta	27,8	145 401	8 133	2 264	2 023	840
Hässelby	27,7	148 234	21093	5 851	4 533	2 023
Vantör	25,5	140 557	39 812	10 135	8 291	3 108
Södertälje	25,1	140 557	36 805	9 220	8 397	3 189
Vällingby	24,4	164 323	20 192	4 935	4 330	1 698
Österhaninge	24,0	164 444	34 722	8 340	7 663	2 851
Sundbyberg	22,5	221 737	38 232	8 596	7 270	2 355
Husby-Ärl.	22,4	150 567	11 698	2 622	2 455	879
Ösmo-Torö	22,0	149 108	2 318	509	515	187
Bro	21,8	146 492	4 558	995	1 066	400
Trångsund- Skogås	21,4	160 414	12 147	2 600	2 456	866
Nacka	20,2	194 327	35 573	7 187	6 968	2 176
Östertälje	20,2	155 731	13 888	2 802	2 429	872
Hammarby	20,1	165 929	16 957	3 412	3 257	1 125

*Genomsnittlig trångboddhet i lägenheterna i Storstockholm: 21,3%

**Genomsnittlig medianinkomst Storstockholm: 256 460

***Genomsnittlig trångboddhet bland barn som bor i lägenhet i Storstockholm: 33,1%

Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Tabell 8. Församlingar med hög andel trångbodda och hög medianinkomst i Storstockholm

Församling	Trångbodda*	Median inkomst**	Uppgift om antal rum	Trångbodda	Uppgift om antal rum	Trångbodda ***
	Procent	Kronor	Antal	Antal	Antal	Antal
Högalid	25,6	271 595	30 066	7 668	4 387	1 529
Katarina	24,5	262 139	32 994	8 088	5121	1 720
S:t Matteus	23,1	311 807	27 558	6 377	4578	1 459
Västermalm	23,0	293 127	63 364	14 556	9453	2 945
Sofia	22,4	269 386	35 599	7 977	7296	2 096
Stockholm domkyrka församling	21,1	287 983	4 807	1 016	774	254
S:t Johannes	20,5	305 540	11 352	2 323	1826	479
Maria Magdalena	20,4	284 877	18 773	3 823	3287	939

*Genomsnittlig trångboddhet i lägenheterna i Storstockholm: 21,3%

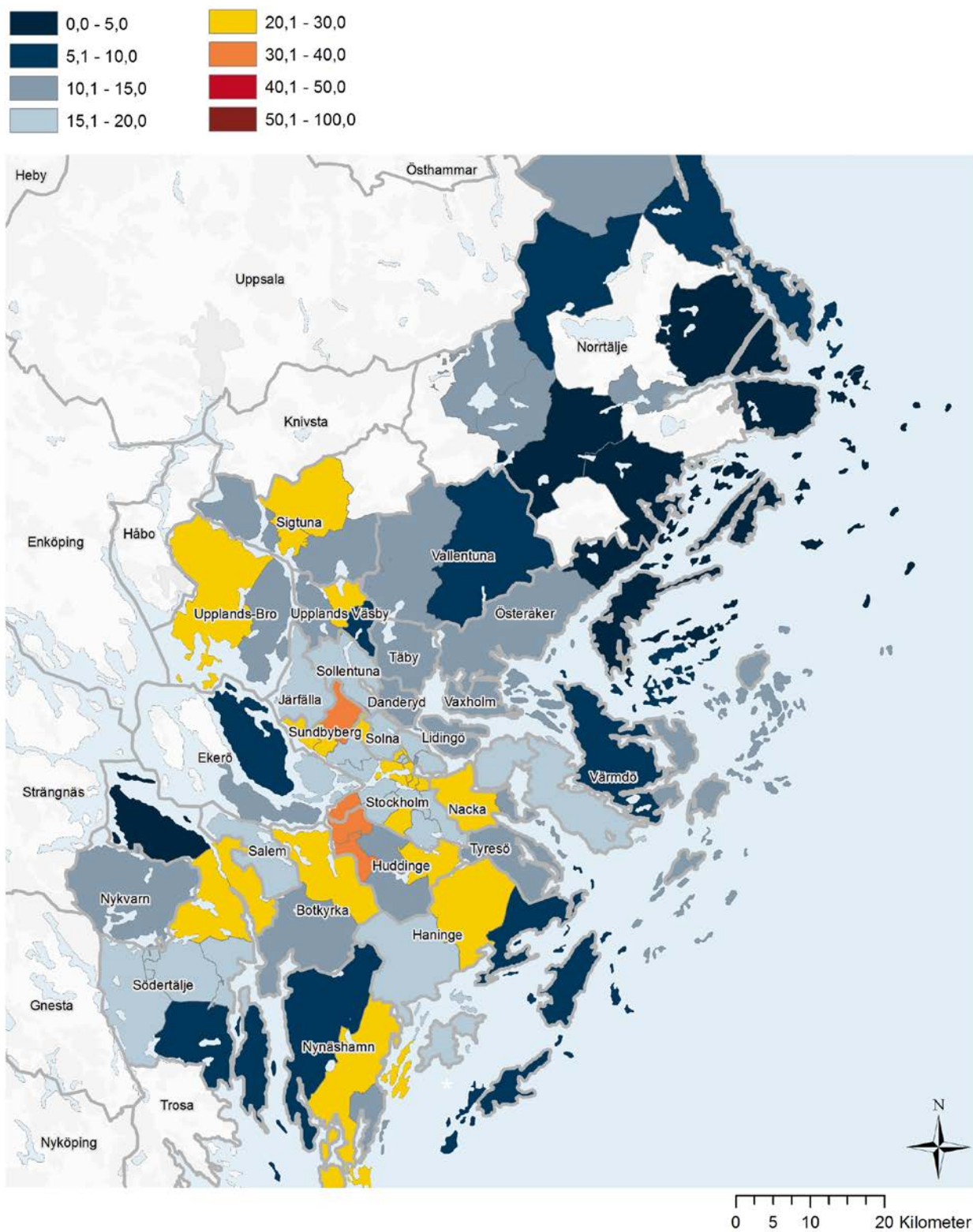
**Genomsnittlig medianinkomst Storstockholm: 256 460

***Genomsnittlig trångboddhet bland barn som bor i lägenhet i Storstockholm: 33,1%

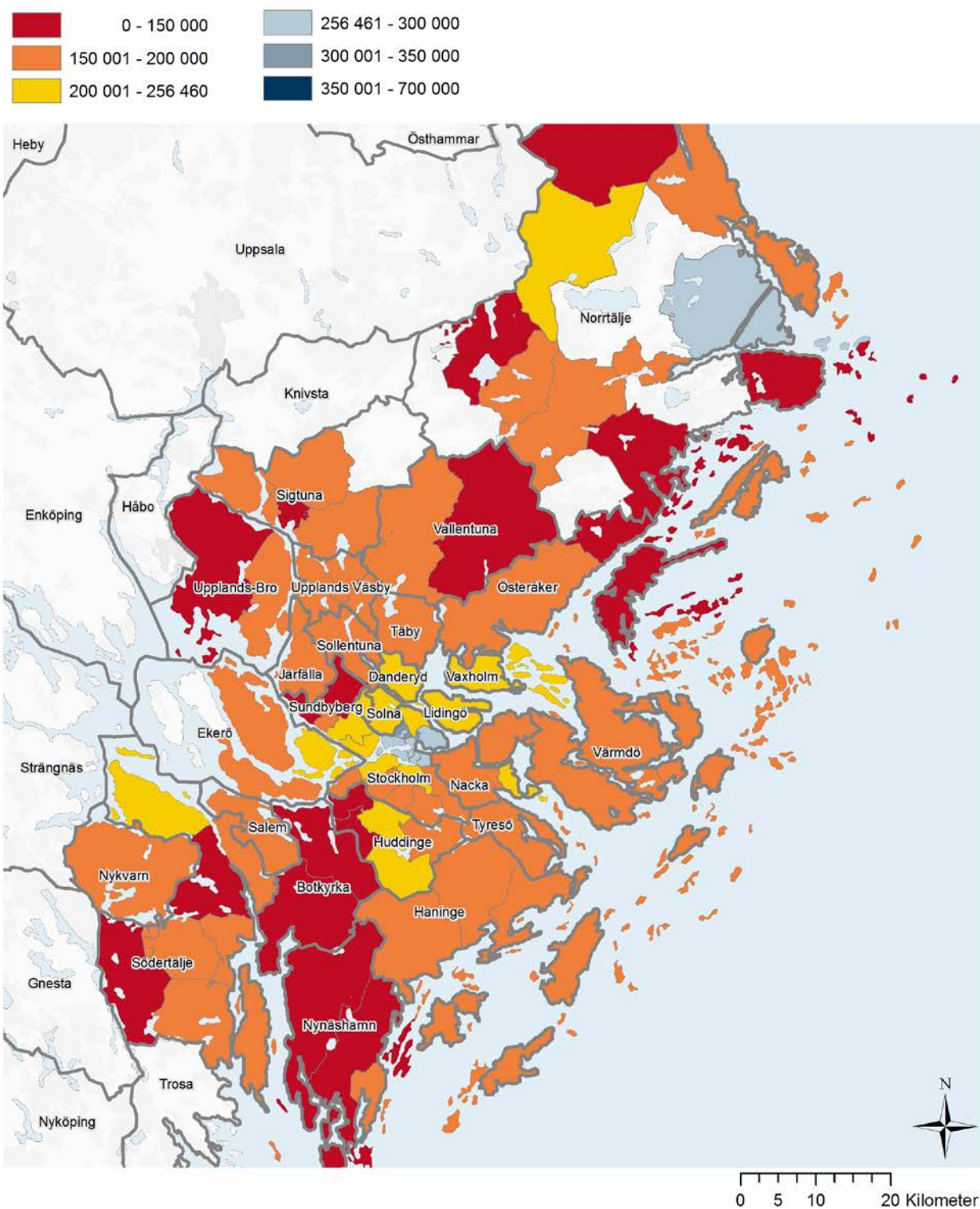
Källa: Lägenhetsregistret och folkbokföringen

Det bor drygt 260 000 barn i Storstockholm. Enligt folkbokföringen bor ungefär hälften av barnen i lägenheter och drygt 33 procent av dessa är trångbodda. De flesta församlingar med hög genomsnittlig trångboddhet har även en hög andel trångbodda barn (se Figur 19). I Storstockholms mest trångbodda församlingar, Spånga-Tensta och Flemingsberg är trångboddheten särskilt hög bland barnen, över 50 procent. Totalt bor det drygt 11 800 trångbodda barn i dessa församlingar. I ytterligare fyra församlingar: Valsta, Skärholmen, St Mikael och Botkyrka, är andelen trångbodda barn och unga över 40 procent, vilket motsvarar drygt 10 400 trångbodda individer.

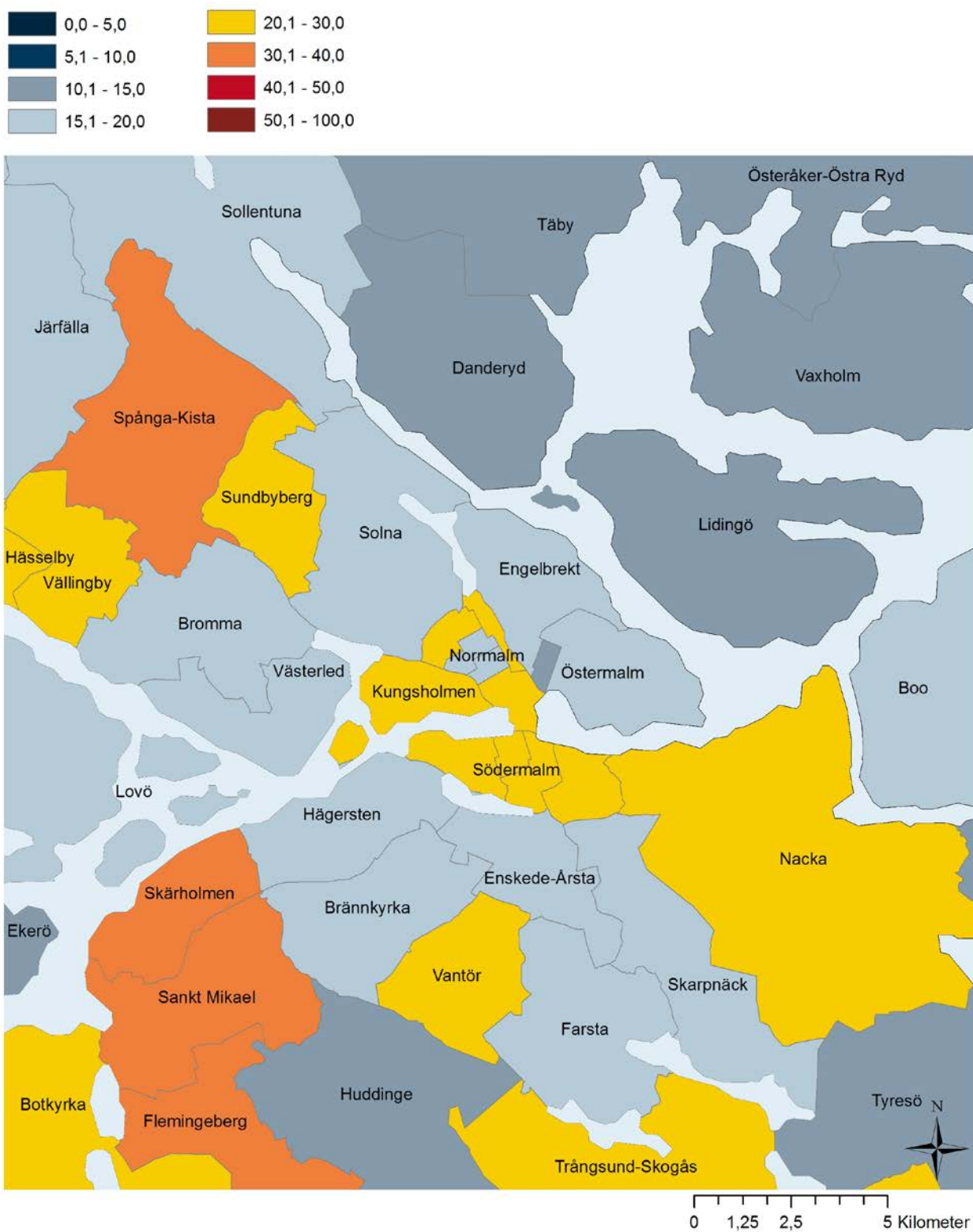
Figur 15. Andel trångbodda per församling i Storstockholm

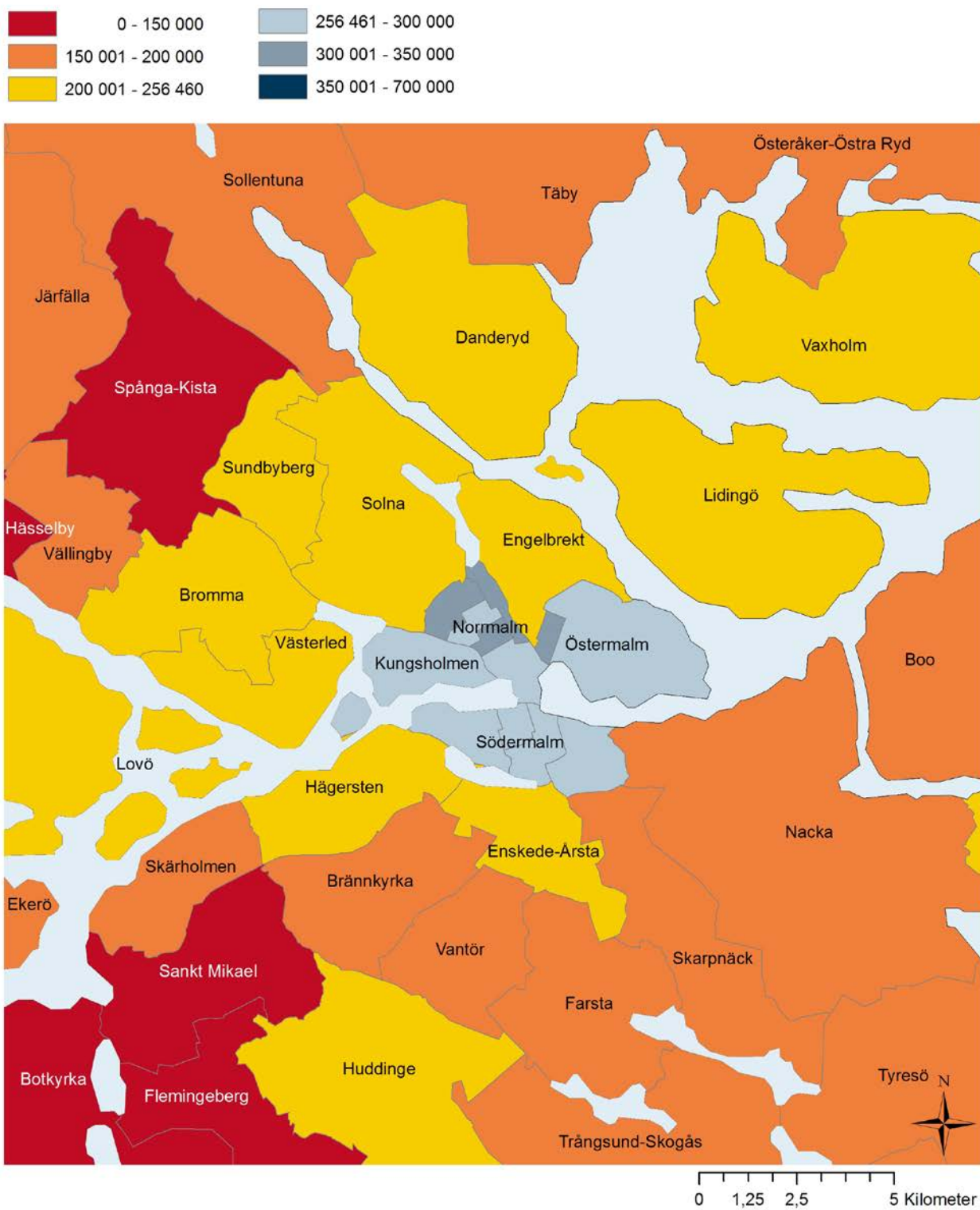
Figur 16. Medianinkomst för trångbodda i Storstockholm

Figur 17. Andel trångbodda per församling i centrala Stockholm med omnejd

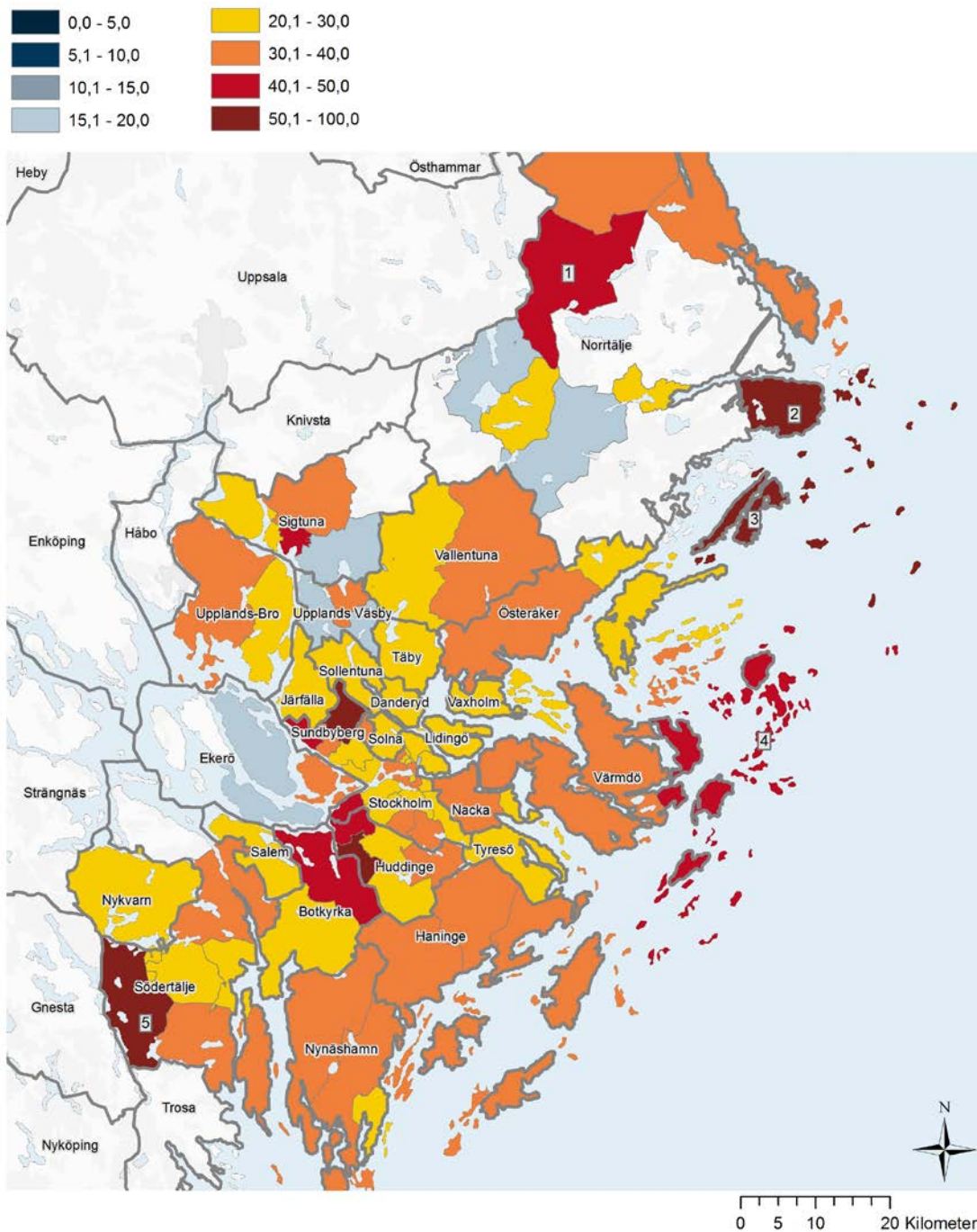

Figur 18. Medianinkomst för trångbodda i centrala Stockholm med omnejd

Figur 19. Andel trångbodda barn per församling i Storstockholm

- 1) Edsbro Ununge: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 27 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 318 barn i församlingen.
- 2) Rådmansö: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 5 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 321 barn i församlingen.
- 3) Blidö: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 5 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 111 barn i församlingen.
- 4) Djurö, Nämdö, Möja: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 139 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 839 barn i församlingen.
- 5) Vårdinge: Den höga andelen trångbodda barn bygger på uppgifter om de 68 barn som bor i flerbostadshus. Totalt bor det 479 barn i församlingen.

Trångboddhet bland individer med svensk- och utländsk bakgrund i Göteborg – en jämförelse

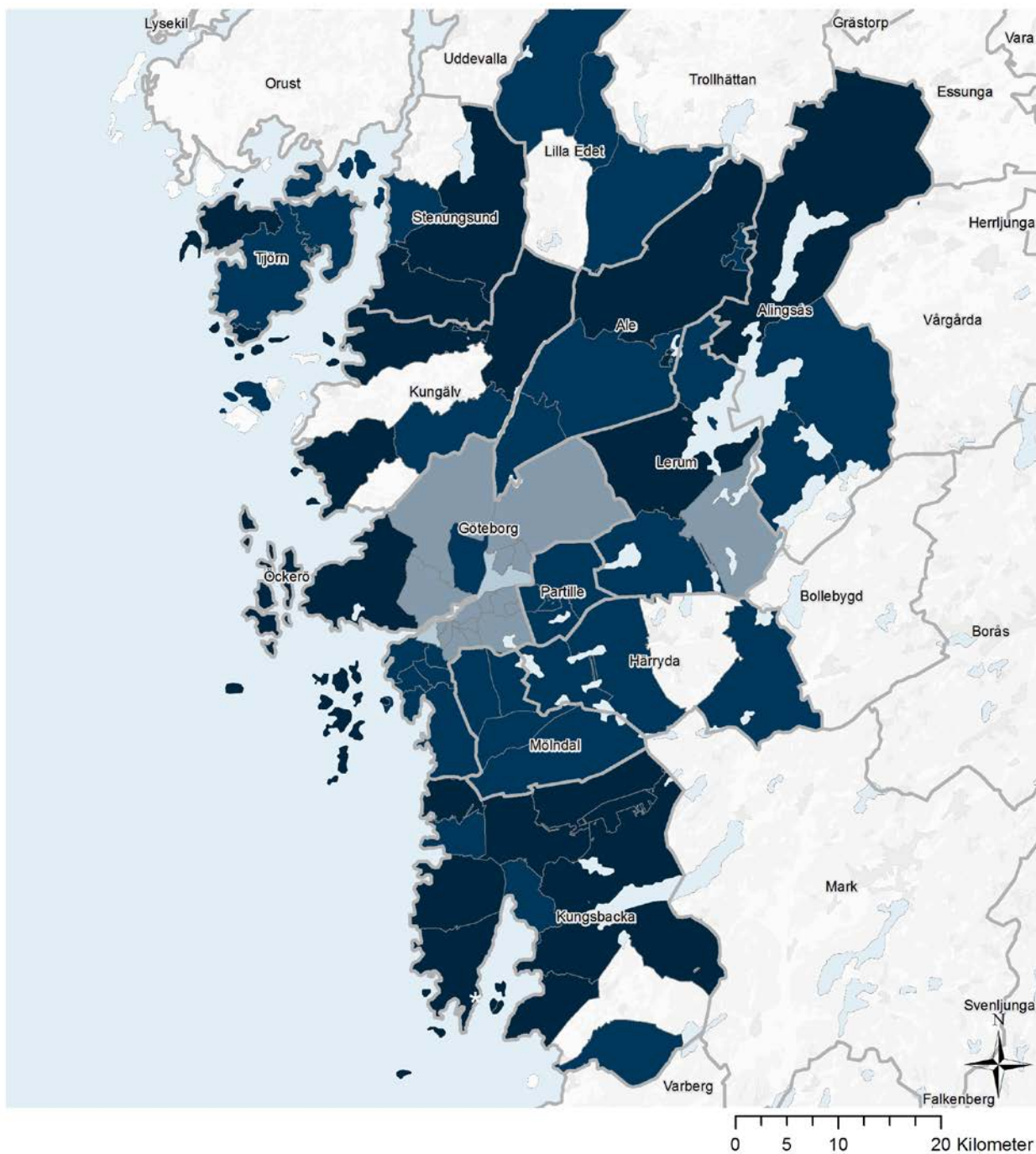
Det är välkänt att individer med utländsk bakgrund är trångbodda i större utsträckning än individer med svensk bakgrund. Under senaste åren har bland annat Boverket påtalat att bostadssituationen för nyanlända och asylsökande är särskilt svår. Den genomsnittliga bostadsytan för nyanlända är 22 m², vilket är nästan hälften av riksgenomsnittet som är 42 m² (Boverket 2015b s. 34–35). Nyanlända och asylsökande har mycket svårt att hitta bostäder i storstadsområdena där de flesta arbetstillfällen finns. Dessutom beskriver Boverket problemet med att nyanlända som bosätter sig på egen hand kan vara folkbokförda på adresser de inte bor på. Därmed kan boendetätheten vara lägre på folkbokföringsadressen och högre på adresser med färre folkbokförda.

Med hjälp av lägenhetsregistret jämförs trångboddheten bland individer med svensk bakgrund med personer med utländsk bakgrund. Definitionen ”person med utländsk bakgrund” avser individer som är födda utanför Sverige eller som har två utrikesfödda föräldrar (SCB, 2016f). Framställningen ger en grov bild över boendesituationen för personer med utländsk bakgrund och ingen finare uppdelning över vilken del av världen individerna kommer från görs.

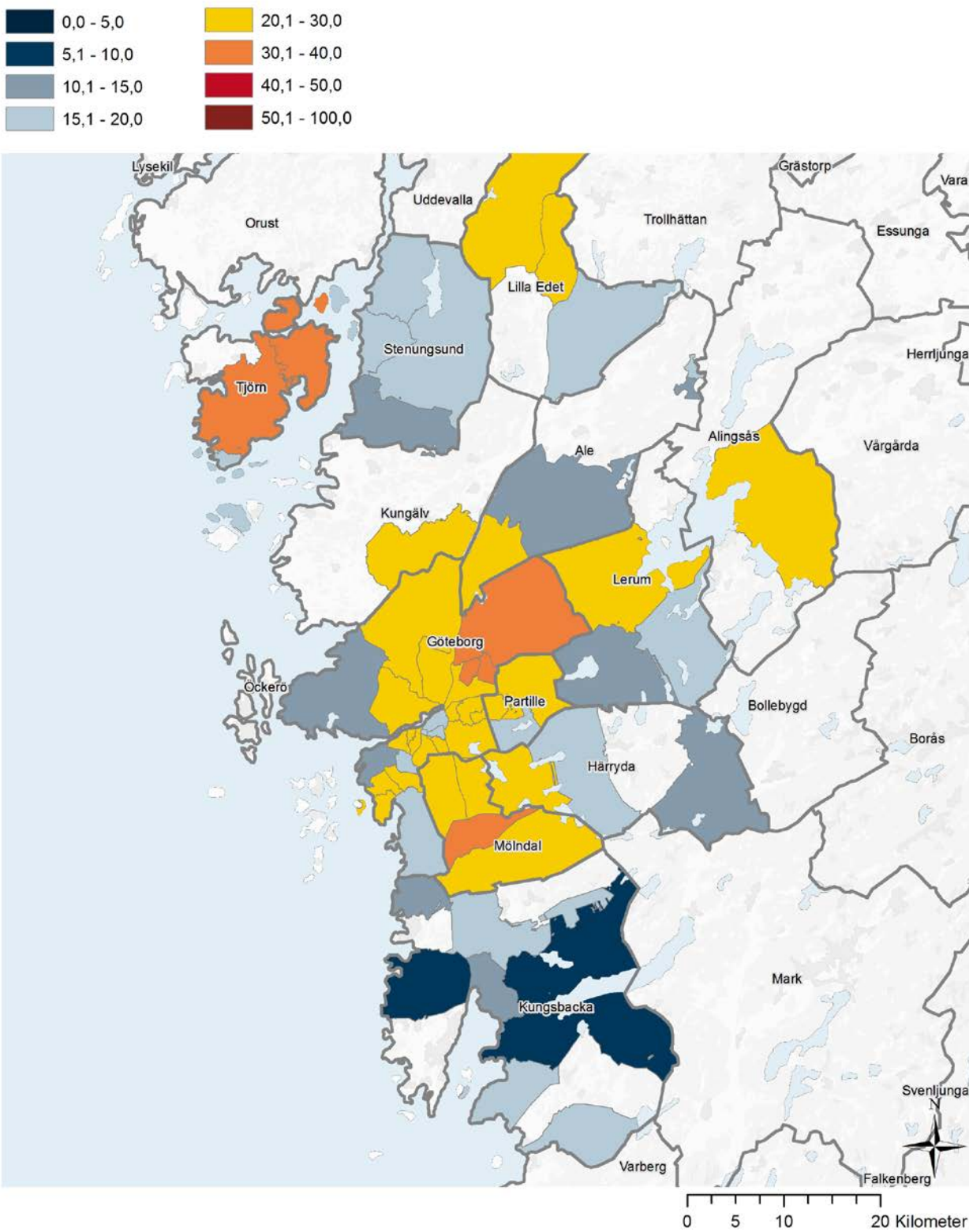
Figur 20 och Figur 21 visar den genomsnittliga trångboddheten bland individer med utländsk och svensk bakgrund i Storgöteborg, den genomsnittliga trångboddheten bland individer med svensk bakgrund är drygt 10 procent och knappt 28 procent för individer med utländsk bakgrund. Figur 20 visar att andelen trångbodda är högre i Storgöteborgs centrala delar än i de mer perifera delarna av regionen för individer med svensk bakgrund. Den högsta andelen trångbodda bor i Nylöse och Göteborgs Carl Johan där drygt 15 procent av de boende är trångbodda. Figur 21 visar att trångboddheten är över 30 procent för individer med utländsk bakgrund i 6 församlingar och över 20 procent i 28 församlingar.

Det är inte enbart i Storgöteborg som trångboddheten är mer utbredd bland individer med utländsk bakgrund. Liknande mönster finns även i Storstockholm och Stormalmö. I Storstockholm är trångboddheten bland individer med utländsk bakgrund över 30 procent i 31 av länets församlingar och över 20 procent i ytterligare 41 församlingar. Bland individer med svensk bakgrund är andelen trångbodda över 20 procent i fem områden men den överstiger inte 30 procent i någon församling.

Fiur 20: Andel trångbodda per församling i Storaöteborgsregionen, svenskfödd

Figur 21: Andel trångbodda per församling i Storgöteborg, utländsk bakgrund

Slutdiskussion

Rapporten kartlägger trångboddheten i de tre storstadsregionerna med hjälp av lägenhetsregistret och folkbokföringen från 2014. Resultaten visar att drygt 440 000 storstadsbor är folkbokförda på ett sätt som indikerar trångboddhet enligt norm 2. En majoritet av dessa, ungefär 400 000 individer, är folkbokförda i ett, två och treor.

Trångboddheten är utbredd i Göteborgs stad, Malmö stad och i Stockholms stad. När de tre storstadsregionerna jämförs utmärker sig dock Storstockholm med en mer utbredd trångboddhet. Det innebär att den genomsnittliga trångboddheten är högre och mer utbredd även i Storstockholms mer perifera delar.

Kartläggningen bekräftar resultat från tidigare studier som har visat att trångboddheten är mer utbredd bland individer med utländsk bakgrund i jämförelse med individer med svensk bakgrund. I rapporten illustreras skillnaderna med Storgöteborgs region, samma trend återfinns dock även i Storstockholm och Stormalmö.

De trångboddas låga medianinkomster indikerar behovsbrist, det vill säga att människor tränger ihop sig av ekonomiska skäl. Det är därför angeläget att i fortsatta studier studera vilka inlåsnings effekter som finns för de trångbodda hushållen med låga medianinkomster. Det går inte att skatta storleken av inlåsnings effekterna från denna kartläggning men med hjälp av lägenhetsregistret kommer detta att kunna studeras i framtiden. Flera av församlingarna med hög andel trångbodda har dessutom stora bostadsbestånd som är i behov av upprustning.

Det finns även församlingar där trångboddheten snarare kan vara ett resultat av för hög efterfrågan i relation till priset på bostadsytan. Det som avses är det kluster av församlingar i Stockholms innerstad där medianinkomsterna för de trångbodda är högre än regionens genomsnitt. Fenomenet återfinns även i mindre skala i centrala Göteborg, dock inte i Malmö. I Malmö finns det områden i innerstaden som inte är upprustade, något som medför att det fortfarande finns områden mitt i staden med låga hyror. Detta kan vara en av anledningarna till att inkomstnivåerna för de trångbodda i centrala Malmö inte är högre än för den genomsnittliga stormalmöbon. Sammantaget indikerar resultaten att det är angeläget att vidare undersöka hur trångboddheten upplevs i olika boendemiljöer, vilka valmöjligheter som står till buds, samt vilka prioriteringar som hushållen gör när de väljer boende.

I rapporten gör vi även ett antal observationer som väcker intresse för fortsatta undersökningar. Något som bör utforskas vidare är det faktum

att trångboddheten är störst i de små lägenheterna, samtidigt som dessa i störst utsträckning inte har någon folkbokförd befolkning. Det skulle kunna vara en indikation på att det finns ett stort antal bostäder som är dåligt utnyttjade, men det skulle också kunna vara ett tecken på att det finns stora fel i registret, eller att människor i stor utsträckning inte bor där de är folkbokförda. Ytterligare ett antal möjliga bidragande förklaringar till observationen diskuteras i rapporten. Här finns det all anledning att gå vidare och i detalj undersöka boendeförhållandena i smålägenheterna. De mindre bostädernas boendetäthet bör även föranleda diskussioner om vilken typ av bostäder vi bör bygga i framtiden och vilken utrymmesstandard som medborgarna bör kunna förvänta sig.

Det finns i dag även nya övergripande samhällsmål och samhällsdiskurser som inte fanns för trettio år sedan. Miljödiskussionen är ett sådant exempel. Trender som mikrohem, kompakt-boende och tiny-house movement passar in i den moderna miljödiskussionen och boende på liten yta är klimatsmart, det finns även en stor efterfrågan på små lägenheter. En utmaning för framtiden är dock att studera vilka möjligheter de trångbodda hushållen har att efterfråga ett rymligt boende om de så önskar. Ytterligare en utmaning är att avgöra när boendet blir en belastning för de boende.

Slutligen finns det anledning att reflektera vidare över trångboddhetsbegreppet och trångboddhetsnormer. Finns det anledning att se över normen och vad skulle syftet med en ny norm kunna vara? En revidering av normen skulle innebära en övergripande diskussion om vad en skälig bostadsstandard är eller bör vara. Tidigare normer har antagits och utformats efter realistiska målsättningar för just den tidsperioden då de utformats. Om boendestandard återigen ska diskuteras är det därför viktigt att fundera på varför trångboddhetsnormen ska revideras och vad normen ska syfta till. Ska den fortsätta att vara ett eftersträvänt mål för bostadsproduktion? Ska den användas för att identifiera boendet för särskilt utsatta grupper, eller omvänt, för att garantera en högsta godtagbar boendetäthet?

Referenser

- Andersson, R. m.fl. (2010). Immigration, housing and segregation in the nordic welfare states. Helsinki: Department of Geosciences and Geography Faculty of Science.
- Baum, A., & Paulus, P. B. (1987). Crowding. Handbook of environmental psychology, 1, 533-570.
- Bengtsson, B. (1992) Bostadsbrist – på marknaden och i politiken. Gävle: Statens institut för byggnadsforskning.
- Bengtsson, B. (2001). Bostaden som social rättighet: Den generella bostadspolitikens logik. I A. Lindbom (red), Den nya bostadspolitik. Umeå: Boréa.
- Bergström, M. (2011). Plats för barn och vuxna: Vems behov styr hemma? Framtider 1.
- Bostad Stockholm (2016)
<https://bostad.stockholm.se/statistik/summering-av-aret-2015/>, hämtad 2016-04-05
- Boverket (2012a). Regeringsuppdrag 2012:10: Kommunernas planberedskap. Svar på regeringsuppdrag planberedskap (S2011/10456), Boverket: Karlskrona.
- Boverket (2012b). Regeringsuppdrag 2012:18: Bostadsbristen ur ett marknadsperspektiv, Boverket: Karlskrona.
- Boverket (2013). Bostäder, rörlighet och ekonomisk tillväxt, Boverket: Karlskrona.
- Boverket (2014), Välkommen till storstan! – Boendeutgifter för bostadsrätter i de fyra största städerna. Karlskrona: Boverket.
- Boverket (2015a). Regeringsuppdrag 2015:39. Andrahandsmarknaden: hyror, utbud och institutioner. Karlskrona: Boverket.
- Boverket (2015b). Regeringsuppdrag 2015:40. Boendesituationen för nyanlända, Slutrapport. Karlskrona: Boverket.
- Boverket (2016a) Reviderad prognos över behovet av nya bostäder till 2025. Karlskrona: Boverket.

- Boverket (2016b). Riktlinjer för bostadsförsörjning, <http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/kommunemas-verktyg/riktlinjer-for-bostadsforsorjning/>, hämtad 2016-08-24.
- Clapham, D. F. (2005). *The meaning of housing: A pathways approach*. Bristol: The Policy Press.
- Elfman, L., & Johansson, B. (2015) *Astma- och allergiprevention för ny-anlända anhöriginvandrare ALPIN*. Uppsala: Arbets- och miljömedicin.
- Enström Öst, C. (2006). Bostadsbidrag och trångboddhet. Har 1997 års bostadsbidragsreform förbättrat bostadssituationen för barnen?, *Arbetsrapport/Institutet för Framtidsstudier*; 2006:13.
- Enström Öst, C. (2014). Economic incentives, housing allowance, and housing consumption: An unintended consequence of a shift in housing policy. *Journal of Housing Economics*, 23 (0), 17-27.
- Goux, D., & Maurin, E. (2005). The effect of overcrowded housing on children's performance at school. *Journal of Public Economics*, 89 (5-6), 797-819.
- Hirdman, Y. (2010). *Att lägga livet tillrätta*. Stockholm: Carlssons.
- Hyresgästföreningen (2016) *Hur bor man i Stockholm? En boendeundersökning baserad på SCB:s lägenhetsregister Delrapport 1. Hur tätt bor man i Stockholm? Boendetäthet i hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt*.
- Lien, H. M., Wu, W. C., & Lin, C. C. (2008). New evidence on the link between housing environment and children's educational attainments. *Journal of Urban Economics*, 64(2), 408-421.
- Lowry, S. (1990). Housing and health: health and homelessness. *BMJ*, 300 (6716), 32-34.
- Länsstyrelsen Stockholm (2016). *Läget i länet. Bostadsmarknaden i Stockholms län*.
- Myrdal, A. & Myrdal, G. (1997/1934). *Kris i befolkningsfrågan*. Nora: Nya Doxa.
- Mäklarstatistik (2016). *Prisjämförelser av bostadrätter i olika områden*. <http://www.maklarstatistik.se/maeklarstatistik/kommun.aspx?Main=CentralaStockholm&LK=3003&Typ=Boratter&Months=12&Ant=2046&Extra1=8888&Extra2=8888>, hämtad 2016-08-22.

Popoola, M. (1999). Trångt i herrgårdsmiljö – rapport om trångboddhet på Herrgården. Malmö: Malmö högskola.

Roos, B., & Gelotte, H. (2004). Hej bostad: om bostadsbyggande i Storstockholm 1961-1975. Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län.

SCB (1990). Folk- och bostadsräkningen, del 4 Hushåll.

SCB (2013) Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC) 2013. http://www.scb.se/Statistik/LE/LE0101/_dokument/LE0101_BS_2013.pdf, hämtad 2015-12-12

SCB (2014) Vanligare att utrikesfödda bor trångt. http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Vanligare-att-utrikes-fodda-bor-trangt/, hämtad 2016-03-28

SCB (2015) På egna ben. En beskrivning av ungas flytt från föräldrahemmet. Örebro: Sverige.

SCB (2016a). Andel och antal av befolkning boende i specialbostäder och övriga hus.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HE__HE0111/HushallT21B/?rxid=d2adb325-6567-43f5-bcc8-a01123cee2c6, hämtad 2016-03-03.

SCB (2016b). Antal specialbostäder och övriga hus.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BO__BO0104/BO0104T01/?rxid=d2adb325-6567-43f5-bcc8-a01123cee2c6, hämtad 2016-05-26.

SCB (2016c). Historisk beskrivning av folk- och bostadsräkningen.

http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Historisk-statistik/Statistik-efter-serie/Sveriges-officiella-statistik-SOS-utg-1912-/Folk--och-bostadsrakningarna-1860-1990/, hämtad 2016-02-03.

SCB (2016d). http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Historisk-statistik/Statistik-efter-serie/Sveriges-officiella-statistik-SOS-utg-1912-/Folk--och-bostadsrakningarna-1860-1990/Allmanna-bostadsrakningen-1912-1960/, hämtad 2016-02-03.

SCB (2016e). Övergång från urvalsbaserad till totalräknad inkomstfördelningsstatistik.

http://www.scb.se/Statistik/HE/HE0110/_dokument/PM-HEK-TRIF-Fran-urvalsbaserad-till-totalraknad-inkomstfordelningsstatistik.pdf, 2016-06-23.

SCB (2016f) ”utländsk bakgrund”.

http://www.scb.se/sv_/Dokumentation/?type=terms&filter=P , hämtad 2016-03-28

Socialstyrelsen (2013) SOSFS 2013:1. Ekonomiskt bistånd, Socialstyrelsens författningssamling, Västerås: Edita Västra Aros,

SOU (1935:49). Betänkande med förslag rörande ändringar i vissa delar av hälsovårdsstadgan samt anordnande av förbättrad bostadsinspektion i städer och stadsliknande samhällen m.M. Jämte därtill hörande utredningar, bostadssociala utredningen. Stockholm: K.L.Beckmans boktryckeri.

SOU (1945:63). Bostadssociala utredningen: Slutbetänkande. D. 1, allmänna riktlinjer för den framtida bostadspolitik. Förslag till låne- och bidragsformer. Stockholm.

SOU (1965: 32). Höjd bostadsstandard: Betänkande angivet av bostadsbyggnadsutredningen. Stockholm,: Esselte.

SOU (1975: 51). Boende- och bostadsfinansieringsutredningarna, bostadsförsörjning och bostadsbidrag. Stockholm: Göteborgs Offsettryckeri.

SOU (1984:36). Bostadskommitténs delbetänkande, del 2. Stockholm: Liber, Allmänna förlaget.

SOU (1986:5). Bostadskommitténs slutbetänkande. Stockholm: Liber, Allmänna förlaget.

SOU (2015:48). Bergendahl, P-A., Löfmark M. H. och Lind, H., ”Bostadsmarknaden och den ekonomiska utvecklingen, ” Bilaga 3 till Långtidsutredningen 2015. Stockholm: Fritzes.

Stockholms Handelskammare (2010:3). Rekordstort underskott på bostäder hotar Stockholms tillväxt.

Stockholms Handelskammare (2014:1). Bostadsbrist – Farlig flaskhals för jobben. Företagen, universiteten och bostadsbristen

Ungdomsstyrelsen (2011) Fokus 11. En analys av ungar bostadssituation

Wisselgren, P. (2000). Samhällets kartläggare: Lorénska stiftelsen, den sociala frågan och samhällsvetenskapens formering 1830–1920. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion.

Bilaga 1

Tabell 9. Trångboddhet i Stormalmö 2014 i församlingarna Anderslöv till Lunds östra stadsförsamling. Norm 1 och norm 2.

Församlingsnamn	Antal	Antal med uppgift om antal rum	Antal trångbodda norm 1	Andel i %*	Antal trångbodda norm 2	Andel i %*
Stor-Malmö	687 481	371 738	16 917	4,6	64 802	17,4
Anderslöv	4 715	806	29	3,6	93	11,5
Bjärred	10 441	1 235	...	...	46	3,7
Burlöv	17 211	8 523	507	5,9	1 654	19,4
Dagstorp	154	15	...	...	...	...
Dalby	7 779	1 332	22	1,7	106	8,0
Dalköpinge	5 289	652	23	3,5	109	16,7
Eslöv	22 140	9 929	296	3,0	1 422	14,3
Fosie	76 322	56 727	4 761	8,4	16 089	28,4
Genarp	3 848	360	...	...	4	1,1
Hammarlöv	3 417	222	...	...	12	5,4
Helgeand	9 583	7 593	195	2,6	912	12,0
Hofterup	2 301	132	...	...	...	...
Husie	47 200	28 266	2 066	7,3	6 694	23,7
Hyllie	33 566	26 365	1 209	4,6	4 846	18,4
Höllviken	15 050	1 616	11	0,7	55	3,4
Höör	12 815	2 968	20	0,7	182	6,1
Källstorp	5 239	688	8	1,2	19	2,8
Kävlinge	10 508	4 199	136	3,2	477	11,4
Lackalänga-Stävie	4 651	1 031	26	2,5	109	10,6
Limhamn	42 167	14 125	365	2,6	1 751	12,4
Lomma	12 505	4 012	48	1,2	215	5,4
Lunds Allhelgonaförs.	9 541	7 135	225	3,2	972	13,6
Lunds domkyrkoförs.	13 641	11 668	267	2,3	1 496	12,8
Lunds östra stadsförs.	30 097	17 662	824	4,7	2 922	16,5

Tabell 10. Trångboddhet i Stormalmö 2014 i församlingarna Anderslöv till Lunds östra stadsförsamling. Norm 3

Församlingsnamn	Antal	Antal med uppgift om antal rum	Antal trångbodda norm 3	Andel i % (av de med uppgift om antal rum)
Stor-Malmö	572 437	287 611	97 796	34,0
Anderslöv	4 000	364	118	32,4
Bjärred	9 849	735	117	15,9
Burlöv	14 015	6 473	2 252	34,8
Dagstorp	124		...	...
Dalby	7 063	700	230	32,9
Dalköpinge	4 704	329	167	50,8
Eslöv	19 283	7 934	2 945	37,1
Fosie	57 025	42 270	19 412	45,9
Genarp	3 507	74	28	37,8
Hammarlöv	2 941	58	13	22,4
Helgeand	7 835	6 289	1 699	27,0
Hofterup	2 153	16	6	37,5
Husie	37 186	21 425	8 207	38,3
Hyllie	27 585	21 185	7 270	34,3
Höllviken	13 490	758	136	17,9
Höör	11 502	1 858	485	26,1
Källstorp	4 536	149	49	32,9
Kävlinge	9 529	3 361	1 018	30,3
Lackalänga-Stävie	4 302	776	236	30,4
Limhamn	37 572	11 264	3 175	28,2
Lomma	11 304	3 497	688	19,7
Lunds Allhelgonaförs.	7 542	5 901	2 150	36,4
Lunds domkyrkoförs.	10 366	9 417	3 077	32,7
Lunds östra stadsförs.	24 127	13 540	5 246	38,7

Tabell 11. Trångboddhet i Stormalmö 2014 i församlingarna Löberöd till Östra Onsjö. Norm 1 och norm 2.

Församlingsnamn	Antal	Antal med uppgift om antal rum	Antal trångbodda norm 1	Andel i %*	Antal trångbodda norm 2	Andel i %*
Stor-Malmö	687 481	371 738	16 917	4,6	64 802	17,4
Löberöd	3 317	557	...	...	5	0,9
Löddebygden	8 790	1 551	32	2,1	88	5,7
Malmö S:t Johannes	76 378	71 811	3 705	5,2	14 313	19,9
Malmö S:t Petri	42 474	38 985	797	2,0	4 254	10,9
Marieholm	2 113	506	20	4,0	63	12,5
Norra Nöbbelöv	7 501	3 972	99	2,5	435	11,0
Ringsjö, del	2 955	350	...	...	4	1,1
Ringsjö, del	513	48	...	...	...	...
S:t Peters kloster	16 611	12 474	316	2,5	1 660	13,3
S:t Staffan	16 152	4 461	101	2,3	495	11,1
Skånör-Falsterbo	7 265	1 171	15	1,3	40	3,4
Skivarp	3 308	530	...	...	19	3,6
Skurup	8 682	2 432	55	2,3	249	10,2
Svedala	13 324	3 727	69	1,9	310	8,3
Södra Sandby	8 158	1 094	12	1,1	74	6,8
Torn	3 579	202	5	2,5	9	4,5
Trelleborg	24 313	14 027	554	3,9	2 187	15,6
Uppåkra	6 842	1 112	17	1,5	134	12,1
Veberöd	5 630	745	23	3,1	37	5,0
Vellinge-Månstorp	11 795	2 684	41	1,5	134	5,0
Villie	3 177	490	...	...	19	3,9
Värby	6 924	764	15	2,0	61	8,0
Västra Karaby	3 404	326	...	...	9	2,8
Östra Onsjö	4 096	458	...	...	16	3,5

Tabell 12. Trångboddhet i Stormalmö 2014 i församlingarna Löberöd till Östra Onsjö. Norm 3.

Församlingsnamn	Antal	Antal med uppgift om antal rum	Antal trångbodda norm 3	Andel i % (av de med uppgift om antal rum)
Stor-Malmö	572 437	287 611	97 796	34,0
Löberöd	2 980	240	82	34,2
Löddebygden	8 136	974	225	23,1
Malmö S:t Johannes	56 657	56 090	19 186	34,2
Malmö S:t Petri	35 774	33 453	7 943	23,7
Marieholm	1 869	302	109	36,1
Norra Nöbbelöv	6 661	3 388	999	29,5
Ringsjö, del	2 695	55	27	49,1
Ringsjö, del	450	3	.	...
S:t Peters kloster	13 531	10 339	3 005	29,1
S:t Staffan	14 583	3 276	970	29,6
Skånör-Falsterbo	6 592	504	85	16,9
Skivarp	2 885	150	45	30,0
Skurup	7 628	1 568	498	31,8
Svedala	11 681	2 832	751	26,5
Södra Sandby	7 355	541	199	36,8
Torn	2 871	21	4	19,0
Trelleborg	21 161	11 426	3 798	33,2
Uppåkra	5 991	784	281	35,8
Veberöd	5 077	387	85	22,0
Vellinge-Månstorp	10 663	2 016	495	24,6
Villie	2 866	152	73	48,0
Värby	6 125	456	146	32,0
Västra Karaby	3 067	133	31	23,3
Östra Onsjö	3 599	148	35	23,6

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se